

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
SECUNDAIR ONDERWIJS**

ACTUW A?
Actualiteit in het onderwijs.

bachelorproef

Promotor:
Marie Claesen
Taallector PXL

Wouter Jannis
Fysica - Nederlands
Academiejaar 2016-2017

Voorwoord

Beste lezer,

Mijn naam is Wouter Jannis. Ik ben student aan de Hogeschool PXL lerarenopleiding secundair onderwijs. Ik ben bijna volwaardig leraar in de vakken Nederlands en fysica. Deze bachelorproef vormt de finishlijn van mijn hogeschoolcarrière. De opleiding heeft me als leraar en als persoon verrijkt. Ik mocht in contact komen met verschillende lectoren, leerkrachten en andere begeleiders met een passie voor onderwijs. Eveneens mocht ik studeren met anderen die deze fascinatie deelden. Ik ben enorm dankbaar voor de competenties die ik opdeed, de mensen die ik leerde kennen en de leerlingen die ik iets bijbracht tijdens de stages (en die mij op hun beurt iets bijbrachten). Ik blik terug op een opleiding vol leerrijke uitdagingen en kijk vooruit naar een job waarbij dit niet anders zal zijn. Ik ben ervan overtuigd dat de opleiding me voldoende kennis, vaardigheden en attitudes heeft bijgebracht om naar de volgende fase over te gaan, namelijk het werkveld.

Dit eindwerk kwam tot stand met de hulp van een aantal 'medewerkers'. Allereerst bedank ik mijn ouders en grootouders voor de morele steun, wijze raad en financiële ondersteuning gedurende dit eindwerk en de opleiding. Ten tweede wil ik mijn zus bedanken voor het vele plooi- en netwerk bij het drukken van de folders. Ten derde speciale waardering naar Daniel D. voor de hulp bij het verwerken van de papieren enquêtes en het inzetten van zijn Excel-expertise. Ten vierde bedank ik alle leerkrachten en directieleden voor hun oprechte interesse en deelname aan het onderzoek. Tot slot nog een uiting van dank naar mijn promotor, Marie Claesen, voor de houvast gedurende het hele proces en de constructieve feedback.

Met vriendelijke groet,

*Wouter Jannis
PXL Education 2016-2017
Leraar Nederlands - fysica*

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave.....	4
Inleiding	6
1 Vooronderzoek	7
1.1 Probleemoriëntering	7
1.2 Onderzoeksvraag	10
1.3 Onderzoeksontwerp	11
1.4 Enquêtes.....	13
1.4.1 Globale resultaten.....	13
1.4.2 Resultaten per school.....	21
1.5 Resultaten interviews	22
1.6 Actualiteit binnen het onderwiskader.....	24
1.7 Actualiteit en actief burgerschap	25
2 Praktische uitwerking.....	26
2.1 Draaiboek interactieve infosessie	27
2.1.1 Doelstelling	27
2.1.2 Vereisten lokaal	27
2.1.3 Plan van aanpak.....	28
2.1.4 Info-folder.....	29
3 Reflectie	41
3.1 Terugblik vooronderzoek.....	41
3.2 Terugblik praktische uitwerking	41
Besluit.....	43
Literatuurlijst	45
Geraadpleegde werken.....	48
Bijlagen.....	50
Bijlage 1 Enquête.....	50
Bijlage 2 Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Mater Dei	54
Bijlage 3 Afzonderlijk resultaat Wico-Campus TIO	57
Bijlage 4 Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Sint-Hubertus.....	60
Bijlage 5 Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Salvator.....	63

Bijlage 6 Afzonderlijk resultaat Middenschool Leopoldsburg	66
Bijlage 7 Interviewvragen	69
Bijlage 8 PowerPoint	70
Bijlage 9 Kahoot-quiz.....	78

Inleiding

Uit Amerikaanse onderzoeken blijkt dat jongeren steeds minder bezig zijn met actualiteit. Deze trend is moeilijk te verklaren aangezien zij via de nieuwe media op verschillende manieren toegang hebben tot informatie. Smartphones en tablets zijn populair en worden dagelijks gebruikt. Nieuwsredacties spelen in op die digitale golf door hun informatie via mobiele sites en sociale media te verspreiden. Toch blijkt dit weinig effect te hebben op het jonge publiek: het nieuws volgen is blijkbaar geen prioriteit meer.

Deze bachelorproef gaat na waarom jongeren niet gemotiveerd zijn om de actualiteit te volgen en welke struikelbommen zij daarbij ondervinden. Hoe omschrijven jongeren 'het ideale nieuws' en via welke kanalen volgen ze de actualiteit?

Daarnaast wordt onderzocht hoe leerkrachten de actualiteit promoten en integreren, of ze gemakkelijk vakgerichte actualiteit vinden en hoe zij de negatieve nieuwstrend verklaren.

Ten slotte wordt gekeken hoe beide partijen beter op elkaar kunnen afgestemd worden, om zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit in een onderwijscontext.

Bovenstaande vragen weerspiegelen het fundament van dit eindwerk. Ze worden doorheen de bundel op een gestructureerde manier beantwoord. Het eerste deel omvat relevante kennisgeving over vooronderzoeken en de onderzoeksresultaten van eigen onderzoek. Het tweede gedeelte vloeit voort uit het eerste en biedt concrete tips voor leerkrachten over actualiteitsintegratie. Verder omschrijft het op welke manier dit onderzoek aan het onderwijswerkveld werd gepresenteerd.

Bent u leraar? Heeft u vooral interesse in de praktische tips en beknopte resultaten?

Blader dan door naar bladzijde 29.

1 Vooronderzoek

Aan de basis van een goede praktische uitwerking ligt een grondig vooronderzoek. Dit deel beschrijft relevante kennisgeving rond actua en meer specifiek actualiteit in het onderwijs. Middelen die ter exploratie gebruikt werden, zijn: voorgaande onderzoeksrapporten, bachelor- en masterthesissen, boeken, krantenartikelen en tijdschriftpublicaties, zowel van digitale als niet-digitale oorsprong. Eveneens werden er specifiek voor dit onderzoek enquêtes en interviews afgenomen.

1.1 Probleemoriëntering

Jongeren en actualiteit, het lijkt een steeds moeilijker te maken combinatie, zo stelt een grootschalig onderzoek van het Pew Research Center vast. Deze Amerikaanse onderzoeksinstelling bestudeert om de twee jaar de mediaconsumptie van achttien- tot negenentwintigjarigen. Het eerste onderzoek dateert van 1994. Daarin werd vastgesteld dat er tussen 1994 en 2012 een daling is in het aantal minuten dat jongeren per dag aan het nieuws besteden. 2012 is het laatste jaar waarin dit onderzoek werd gevoerd. In 1994 spendeerden Amerikaanse jongeren gemiddeld 56 minuten per dag aan nieuws, in 2012 was dit 45 minuten. De daling valt moeilijk te verklaren, aangezien jongeren op steeds meer manieren toegang hebben tot nieuwsgeving. De evolutie doorheen de verschillende levensfasen (18 tot 65-plus) is wel positief. Hoe ouder, hoe groter de tijdsbesteding aan nieuws. Uit een ander Amerikaans onderzoeksrapport van John F. Kennedy School of Government en Harvard University uit 2007, blijkt dat slechts 23% van de Amerikaanse jongeren van twaalf tot zeventien jaar dagelijks het nieuws bekijkt.

Anna Van Cauwenberge deed in 2009 een gelijkaardig onderzoek in Vlaanderen en Nederland. Uit haar bevindingen blijkt dat televisie het meest populaire nieuwsmedium was in 2009, gevolgd door de radio en de krant. Opvallend is dat nieuwssites en mobiele platformen nog niet in opmars waren.

tabel 1 | Gemiddelde tijdsbesteding aan nieuwsmedia per dag bij jongeren en jongvolwassenen (15 tot 34 jaar) in Vlaanderen

Soort medium	Minuten / dag
1. Televisie	29,8
2. Radio	17,4
3. Krant	14,6
4. Online nieuwssite	14,4
5. Gratis krant	10,0
6. Mobiel platform	0,9

De meest recente gegevens komen uit het Apestaartjaren-onderzoek (Van Waeg, D'Hanens, e.a. 2016) uitgevoerd door LINC, Mediaraven en de onderzoeksgroep MICT van de Universiteit Gent. Dit onderzoek richt zich hoofdzakelijk op jongeren van twaalf tot achttien jaar en de manier waarop zij omgaan met de nieuwe media. In dit onderzoek geven jongeren aan dat sociale media, gevolgd door de televisie, voor hen de belangrijkste bronnen van nieuws zijn.

tabel 2 | Vergelijkende tabel die weergeeft via welke kanalen jongeren op de hoogte blijven van het nieuws

Kanaal	1 ^{ste} + 2 ^{de} + 3 ^{de} graad		1 ^{ste} graad
	2014 (%)	2016 (%)	2016 (%)
Sociale media	54,9	70,5	-
Televisie	60,8	54,9	-
Interpersoonlijk contact	50,0	45,2	-
Radio	58,1	39,2	34,8
Nieuwswebsites	23,6	27,5	13,4
App van de nieuwsdienst	24,4	22,9	14,0
Zoekmachine	-	20,2	-
Papieren krant	25,0	11,0	7,2
E-mail	-	7,4	-
Nieuwsintegratie-app	-	2,1	-

Uit tabel 2 blijkt dat de klassieke media zoals de krant, radio en televisie publiek verliezen aan de moderne communicatiemiddelen. Eerder vermeld transversaal¹ onderzoek (Cauwenberge, 2009) spreekt deze veronderstelling tegen. Daarin wordt vastgesteld dat kranten, televisienieuws en online nieuwssites overlappende functies vervullen. De online nieuwssites zijn een aanvulling op de traditionele nieuwsmedia, geen vervanging. Verder onderzoek is nodig om deze stelling te bevestigen.

Over de verbondenheid tussen leerkrachten en actualiteit in functie van hun lestaak is er nauwelijks onderzoek gevoerd. Wel is er onderzoek (Swerts & Monton, 2012) gedaan naar de algemene kennis van studenten lerarenopleiding secundair onderwijs. Bijna duizend studenten uit acht Vlaamse hogescholen namen deel aan de ondervraging. Zij vulden een 100-tal vragen in die polsten naar elementaire kennis om het nieuws te begrijpen. Hieruit bleek dat hun kennis op vlak van politieke, sociaaleconomische, geografische en historische thema's tekortschiet.

¹ Onderzoek waarbij elk individu eenmaal en op hetzelfde moment getoetst wordt.

figuur 1 | Enkele cijfers weergegeven door Knack
(Martens, P. (2013, Januari 23). *Knack*, pp. 22-26.)

Op de vraag welke partijen in de Vlaamse regering* zitten, antwoordt:

75%
Open VLD

24%
LDD

52%
Groen

12%
CDH

40%
Vlaams Belang

11%
MR

25%
PS

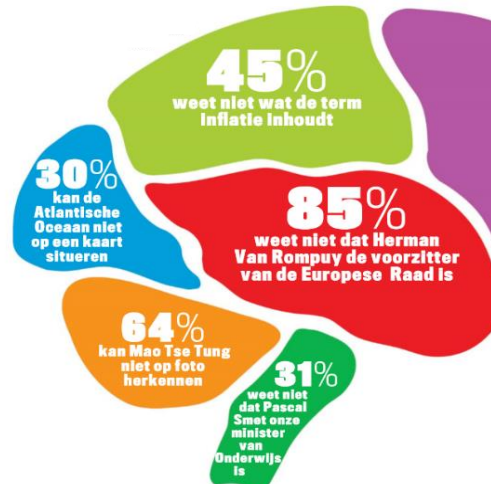
* De Vlaamse regering bestaat uit CD&V, N-VA en SP.A

82%
kan Netanyahu niet op foto herkennen

72%
kent de Vlaamse minister van Begroting niet

69%
kan Iran niet op een kaart situeren

68%
weet niet wat het Hof van Cassatie doet

Swerts en Monten leggen de oorzaak van het probleem voornamelijk bij het middelbaar onderwijs. Daar zou voortgebouwd worden op de maatschappelijke kennis van het basisonderwijs. Helaas is de uiteindelijke toren niet hoger dan een personenwagen. Beide onderzoekers maken zich zorgen, want het zijn deze leerkrachten in spé die de burgerzin van de volgende generaties moeten aanwakkeren.

“Blijkbaar worden de eindtermen over algemene kennis daar (het secundair onderwijs) niet gehaald of alleszins te vaag geïnterpreteerd. Ook vakoverschrijdend geldt op dat vlak enkel een inspanningsverbintenis en geen resultaatverbintenis. Het is allemaal te versnipperd en te vrijblijvend.”

(Swerts en Monten)

‘Nieuwsfreaks’ konden de vragen van Swerts en Monten duidelijk beter beantwoorden dan ‘nieuwsleken’. Mediagebruik heeft een positieve invloed op de algemene kennis van studenten, zo blijkt. Ongeveer zes op tien lezen dagelijks of meerdere keren per week de krant. De rest neemt zelden of nooit tijd voor (kranten)nieuws.

foto 1 | Pascal Smet

In Knack (Martens, P. (2013, Januari 23). *Knack*, pp. 22-26.) reageert toenmalig minister van onderwijs, Pascal Smet, op het onderzoek. Hij nuanceert de resultaten:

“Door de aard van de vragen in de domeinen zoals geschiedenis, aardrijkskunde (...) en de werking van de politiek denk ik dat de kennis bij andere jongeren en bij heel veel volwassenen niet beter of slechter zal zijn. (...) Er is een algemene tranende interesse voor wat er in de samenleving gebeurt.”

(Pascal Smet)

De studie van Swerts en Monten maakt het verband tussen actualiteit, algemene kennis en burgerzin pijnlijk duidelijk. In deel “1.7 Actualiteit en actief burgerschap” wordt deze samenhang verder verduidelijkt.

1.2 Onderzoeksvraag

In deel “1.1 Probleemoriëntering” werd duidelijk dat er recent en diepgaand onderzoek nodig is naar actualiteitspromotie in het onderwijs. Eveneens werd duidelijk dat de mate waarin een jongere de actualiteit volgt op langere termijn effect heeft op zijn algemene kennis en latere rol als burger. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: **hoe kunnen we de actualiteitszin bij leerlingen in de eerste graad A-stroom stimuleren?**

Een vraagstelling met vraagwoord “hoe” verwijst vaak naar een manier waarop, een inspanning die, wanneer ze op een voldoende onderbouwde wijze is ontstaan, een duurzaam effect kan hebben. Deze onderbouwing komt tot uiting in de volgende deelvragen:

- Wat vertellen eerdere onderzoeken over het actualiteitsgedrag van jongeren en leerkrachten?
- In welke mate zijn jongeren bezig met de actualiteit?
- Via welke kanalen volgen jongeren de nieuwsgeving?
- Wat is de houding van jongeren ten aanzien van actualiteit?
- Wat weerhoudt jongeren om de actualiteit te volgen?
- Hoe omschrijven jongeren ‘het ideale nieuws’?
- Hebben de terroristische gebeurtenissen een invloed op het actuedrag van jongeren?
- Hoe beleven en integreren leerkrachten actua?
- Is er nood aan een extra onderwijsvak dat leerlingen meer actualiteitsbewust maakt?
- In welke mate is actualiteit opgenomen in de eindtermen?
- Speelt actualiteit een rol bij de vorming van actief burgerschap?

De deelvragen komen doorheen het eindwerk op een gestructureerde manier aan bod. De eerste deelvraag werd reeds behandeld in “1.1 Probleemoriëntering”.

Om de haalbaarheid van het onderzoek te vergroten is de doelgroep afgebakend: enkel leerlingen uit de eerste graad A-stroom van vijf scholen in Overpelt, Neerpelt, Hamont-Achel en Leopoldsborg worden getoetst. Deze doelgroep werd geselecteerd omwille van de hieronder opgesomde argumenten:

- Bij de overgang van de basisschool naar het middelbaar onderwijs neemt de cognitieve vaardigheid van leerlingen toe (Struyven, Baeten, Kyndt, & Sierens, 2009). Daardoor veranderen hun actualiteitsbehoeften. Jongeren vinden bijvoorbeeld Karrewiet² te laagdrempelig en gaan op zoek naar berichtgeving die hun wereldbeeld verder verbreedt. Het is aan leerkrachten om leerlingen hierin voldoende te ondersteunen en motiveren.

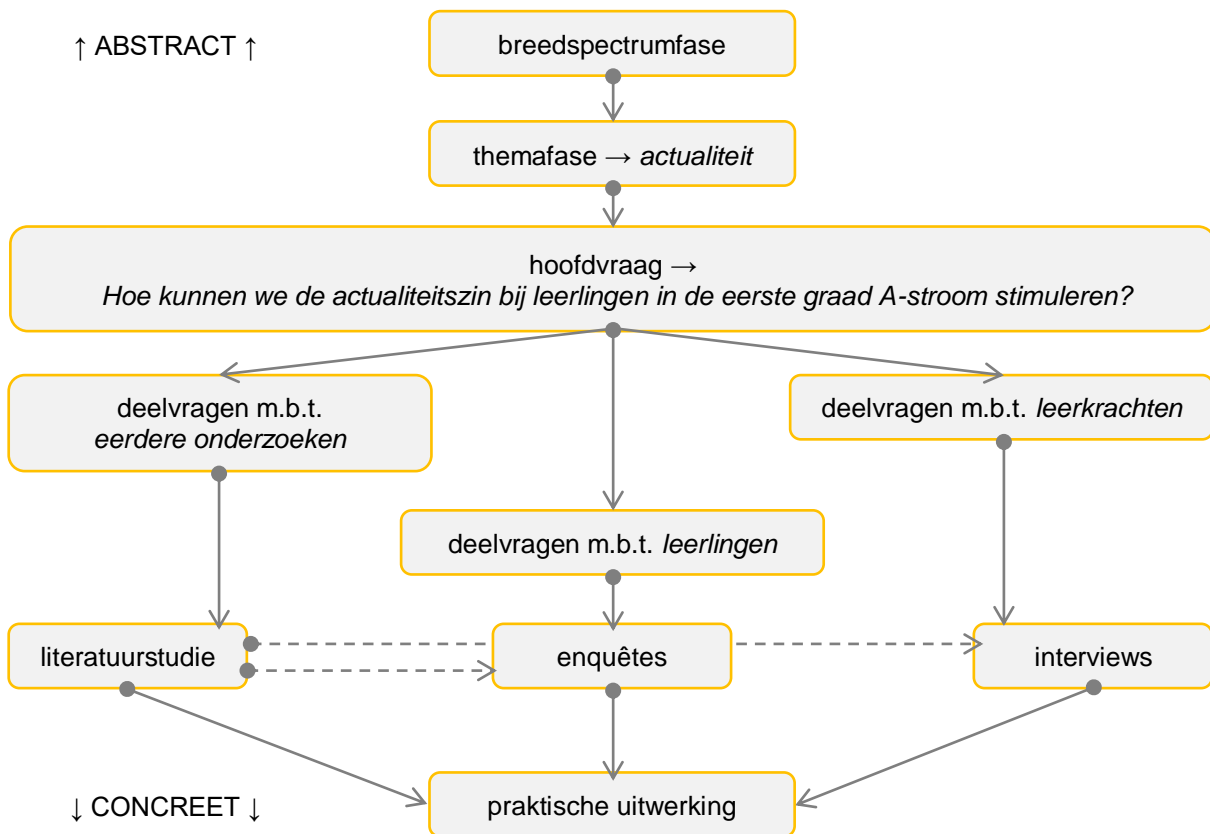
---

² Vlaams jeugdjournaal gericht op kinderen van negen tot twaalf jaar.

- Jongeren die op jonge leeftijd geboeid worden door actualiteit zullen een cognitieve voorsprong hebben ten opzichte van jongeren die pas op latere leeftijd de actualiteit volgen (Eveland, Shah, & Kwak, 2003). Eveneens heeft de mediaconsumptie een positieve invloed op het engagement van, de nog prille, burgers (Couldry, Livingstone, & Markham, 2010).
- In de eerste graad A-stroom is er geen enkel vak waarbij actualiteit een prominente plaats inneemt. In de B-stroom is dit wel het geval binnen project algemene vakken.

1.3 Onderzoeksontwerp

diagram 1 | Schematische weergave van het onderzoeksontwerp

Elk onderzoek start vanuit een breedspectrumfase. In dit stadium verkent de onderzoeker een breed scala aan onderzoeksgebieden. Op basis van maatschappelijke relevantie, hoeveelheid reeds beschikbare informatie, haalbaarheid en eigen interesse wordt er een specifiek thema gekozen. In dit werk staat actualiteit centraal. Binnen de volgende fase wordt het onderzoeksveld diepgaander verkend en de hoofdonderzoeksvraag vanuit opgebouwde kennis geselecteerd: “Hoe kunnen we de actualiteitszin van leerlingen uit de eerste graad A-stroom stimuleren?”

Om de hoofdvraag te funderen, worden er deelvragen gesteld. In dit onderzoek worden deze onderverdeeld in drie groepen: deelvragen met betrekking tot eerdere onderzoeken; deelvragen met betrekking tot leerlingen; deelvragen met betrekking tot leerkrachten. Elke categorie vereist een andere dataverzamelmethode. In deze situatie is er nog een bijkomend aandachtspunt: groep één dient eerst beantwoord te worden, omdat eerdere onderzoeken al dan niet bepalen welke informatie verder vereist is. Deze categorie heeft zodoende zijn uitwerking op de andere twee. De stippellijnen in het schema geven dit weer.

Voor de eerste groep onderzoeksvragen werd gekozen voor een literatuurstudie, eenvoudigweg omdat deze vragen de analyse van eerdere studies vergen.

Voor de tweede reeks vragen is het belangrijk om representatieve waarden te bekomen. Een interview met een groot aantal leerlingen is inefficiënt en vergt veel verwerkingstijd. Daarnaast dient elke leerling tijdelijk afgezonderd te worden uit de klas. Hierdoor mist hij een deel van de les. Een weldoordachte en toegankelijke vragenlijst biedt uitkomst.

De laatste groep onderzoeksvragen met betrekking tot de leerkrachten, zijn moeilijk te toetsen door middel van een enquête. Elk vak heeft namelijk zijn eigenheid. Van leraars willen we diepgaander weten hoe zij de actualiteit beleven en integreren. Eveneens is het interessant om te bekijken hoe goed zij het actualiteitsgedrag van hun leerlingen inschatten. Een leerkracht die zijn doelgroep door en door kent, vergroot op een meer efficiënte manier het leerrendement van zijn leerlingen. Omwille van deze vereisten werd er gekozen voor een interview met enkele leerkrachten uit verschillende vakdisciplines, tevens uit de eerste graad A-stroom.

Scholen (en leerkrachten) werden geselecteerd op basis van hun interesse in het onderzoek. Van de in totaal vijftien aangeschreven scholen namen er vijf deel.

■ **Wico-Campus Mater Dei, Overpelt**

→ Biedt KSO-, BSO-, TSO- en ASO-richtingen aan.
School met hoofdzakelijk theoretische richtingen.

■ **Wico-Campus TIO, Overpelt**

Biedt TSO- en BSO-richtingen aan.
Technische vakschool met 92% jongens.

■ **Wico-Campus Sint-Hubertus, Neerpelt**

→ Biedt enkel ASO-richtingen aan.
School met theoretisch, breed vormende richtingen.

■ **Wico-Campus Salvator, Hamont-Achel**

→ Biedt TSO- en ASO-richtingen aan.
School met theoretische richtingen.

■ **Middenschool Leopoldsburg**

→ Behoort tot Campus Leopoldsburg. Binnen de campus worden BSO-, TSO- en ASO-richtingen aangeboden.

figuur 2 t.e.m. 6 | Logo's scholen

In elke school werden enquêtes en interviews afgenomen. In de volgende twee delen wordt hierover meer uitleg gegeven.

1.4 Enquêtes

Zoals in deel “1.3 Onderzoeksonwerp” werd verduidelijkt, werd er voor de doelgroep leerlingen een enquête als dataverzamelingmethode gekozen. De weldoordachte vragenlijst is op een toegankelijke manier opgesteld en kan binnen de tien minuten worden ingevuld. De ondervraging is een samenstelling van zes onderdelen. De vraagsoorten zijn geordend van gesloten naar meer open.

1. Beknopte, anonieme persoonsgegevens.
2. Peiling actuaconsumptie voor de verschillende kanalen.
3. Attitudemeting door middel van stellingen.
4. Eigen perceptie actualiteitsgedrag.
5. Ideeënuitswisseling over de verbetering van nieuwsgeving.
6. Invloed van de terroristische gebeurtenissen op het actualiteitsgedrag.

figuur 7 | Link naar digitale enquête

De papieren enquête is terug te vinden in bijlage één. De QR-code linkt naar de digitale Google Forms variant.

1.4.1 Globale resultaten

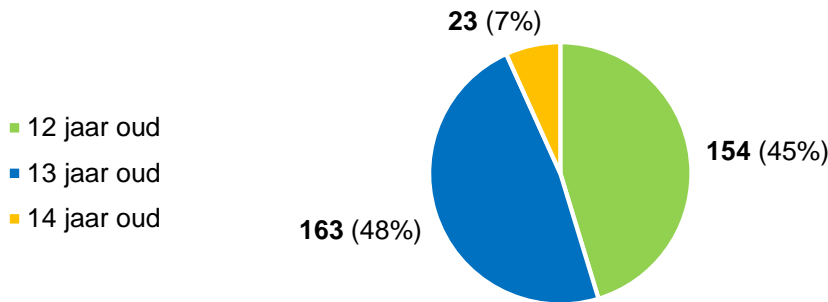
Hieronder volgen de enquêteresultaten. Deze zijn chronologisch geordend naar analogie met de bevraging. Subgroepen op basis van geslacht, leeftijd en opleidingsjaar worden enkel vergeleken als de resultaten een betekenisvol verschil tonen.

tabel 3 | Overzicht subgroepen op basis van middelbaar en geslacht

	Meisjes	Jongens	Totaal
1 ^{ste} jaar	80	82	162 (48%)
2 ^{de} jaar	82	96	178 (52%)
Totaal	162 (48%)	178 (52%)	340 (100%)

Tabel 3 toont een nagenoeg gelijke verdeling tussen het aantal jongens en meisjes, dit geldt eveneens voor de middelbaren.

diagram 2 | Overzicht subgroepen op basis van leeftijd

De twaalf- en dertienjarigen bestaan elk uit een kleine helft van het geheel. Het aantal veertienjarigen is gering. Dit valt te verklaren doordat wie voor kerstmis veertien wordt, meestal in het derde middelbaar zit.

diagram 3 | Actuakanalen

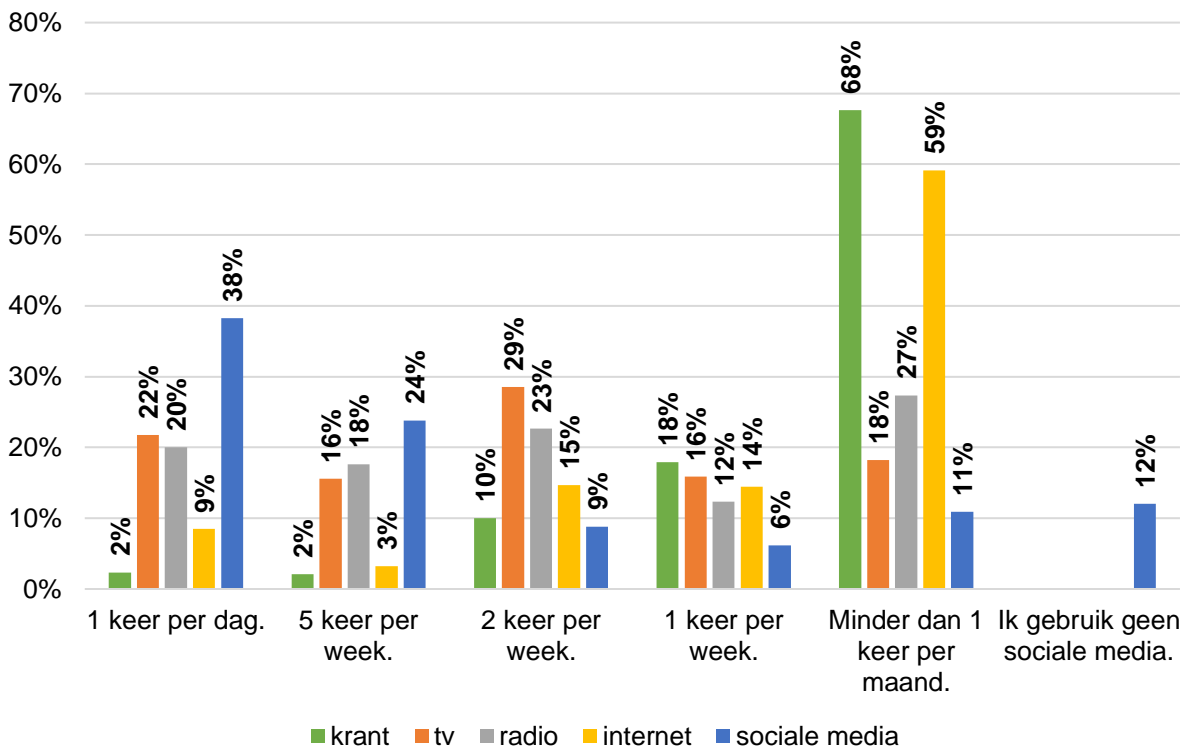

Diagram 3 geeft weer dat bij fervente nieuwsvolgers de sociale media gevolgd door tv en radio de meest gebruikte kanalen zijn. De krant scoort hoog in de categorie minder dan één keer per maand en is daardoor het minst populaire kanaal, gevolgd door de internetnieuwssites. In de volgende alinea's wordt elk medium kort besproken. De bredere perspectieven vloeien voort uit de open antwoorden van enquêtevraag acht en negen.

De krant is veruit het minst populaire kanaal. Dit heeft enerzijds te maken met een aankoopdrempel: wie de krant leest, heeft deze meestal gekocht. De andere kanalen zijn vaak aanwezig in de ruimte en moeten niet 'gehaald' worden. Anderzijds prikkelt de krant jongeren onvoldoende: moeilijke woorden op een onbeweeglijke bladzijde waarbij politiek, economie en buitenlands nieuws de overhand nemen. Jongeren die de krant dagelijks of wekelijks lezen, doen dit meestal samen met grootouders of ouders. Een deel wordt verplicht om mee te lezen.

Het internet staat op de tweede plaats van minst populaire kanalen. De brede term internet werd afgebakend: het ging enkel om nieuwssites. Uit de bevraging bleek heel duidelijk dat jongeren zelden op zoek gaan naar nieuws. Het komt doorheen hun dag voorbij, soms trekt het hun aandacht, soms niet. Nieuwssites voldoen niet aan die laatste eis en dat verklaart de cijfers.

De radio behoort tot de top-drie van meest gevolgde nieuwskanalen. Allereerst omdat een deel van de jeugd graag naar muziek luistert. De radio voorziet hen in die behoefte. Tussen de muzikaliteit door horen ze regelmatig nieuwsberichten. Radionieuws is kort en daardoor toegankelijker dan bijvoorbeeld een tv-journaal van dertig minuten. Hierdoor horen ze niet alleen, maar luisteren ze ook. Een deel van de respondenten heeft horen echter met luisteren verward. In werkelijkheid luisteren jongeren minder naar het radionieuws dan uit de resultaten blijkt.

De televisie is het op één na populairste nieuwskanaal bij de ondervraagde jongeren. Bij vraag acht werd vaak geschreven: "Ik kijk veel tv." Over welke programma's en zenders het gaat, is onduidelijk. Wel bleek dat jongeren meekijken met hun ouders. Net zoals bij de krant worden ze soms verplicht.

De sociale media zoals Facebook, Pinterest, Instagram en Snapchat zijn populair (Van Waeg, D'Hanens, & e.a., 2016). Mediahuizen en redacties vinden steeds meer hun weg naar deze online platvormen. Het (Facebook) nieuwsoverzicht is daardoor gekleurd door enkele actualiteitsberichten. Deze berichten zijn geselecteerd op basis van hun online sociaal gedrag en de interesses van vrienden. De combinatie van 'vriendennieuws' en actualiteit werkt. Jongeren zijn sneller geneigd om nieuws te lezen dat vrienden als leuk of grappig bestempelen. Daarom zijn de sociale media bij uitstek de meest populaire actualiteitskanalen. Hoe het gesteld is met de kwaliteit van nieuwsgeving op sociale platvormen, is stof voor verder onderzoek.

diagram 4 | Jongens vs. meisjes

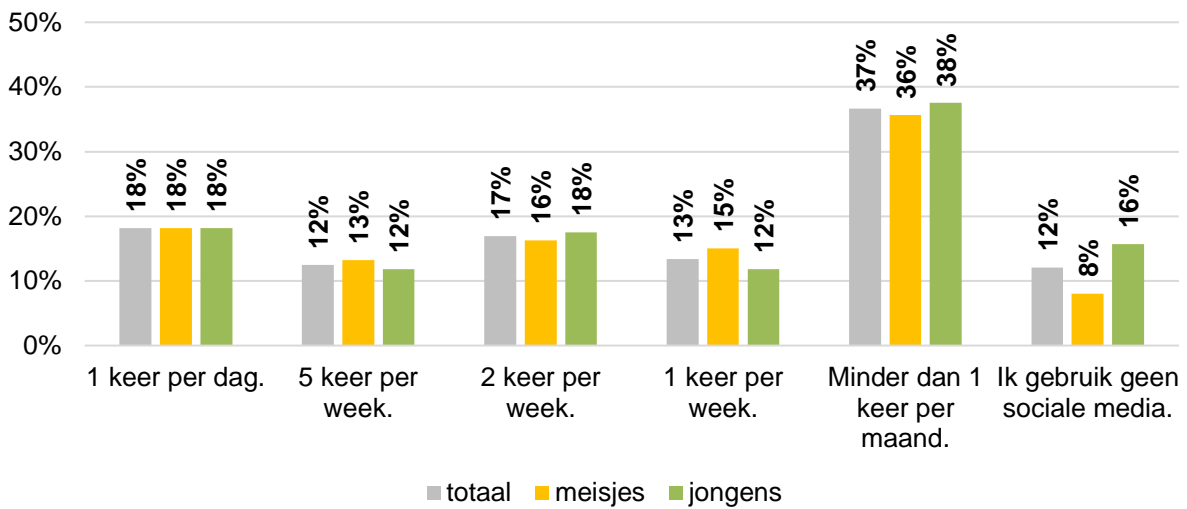

Diagram 4 vergelijkt de meisjes en de jongens met elkaar. Per frequentie geeft de grafiek het totaal gemiddelde en het gemiddelde per geslacht weer. Merk op dat de laatste groep, “ik gebruik geen sociale media”, geen gemiddelde is. Deze keuze is slechts bij één vraag mogelijk. De cijfers tonen weinig verschil tussen de mate waarin jongens en meisjes het nieuws volgen. Wat wel opvalt, is een ongelijkheid in sociaalmediagebruik: het aantal meisjes dat de sociale media gebruikt, is tot twee keer groter dan het aantal jongens. De grootste groep jongeren volgt, via de vijf getoetste kanalen, de actualiteit minder dan één keer per maand. Dat tonen de waarden van de variabele “totaal”, deze waarde is het hoogst voor de frequentie “minder dan één keer per maand”.

diagram 5 | Eerste vs. tweede middelbaar

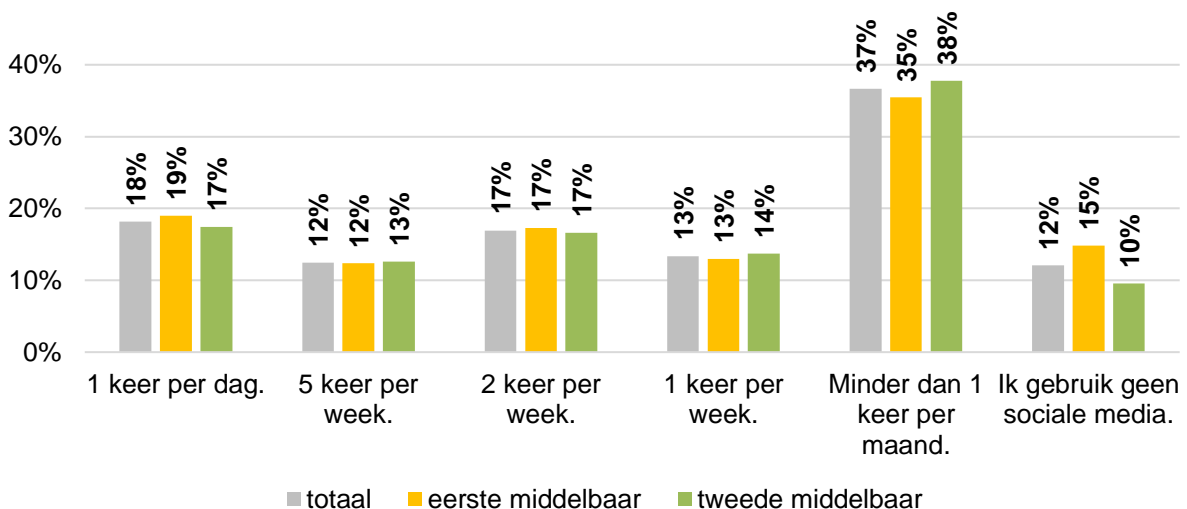
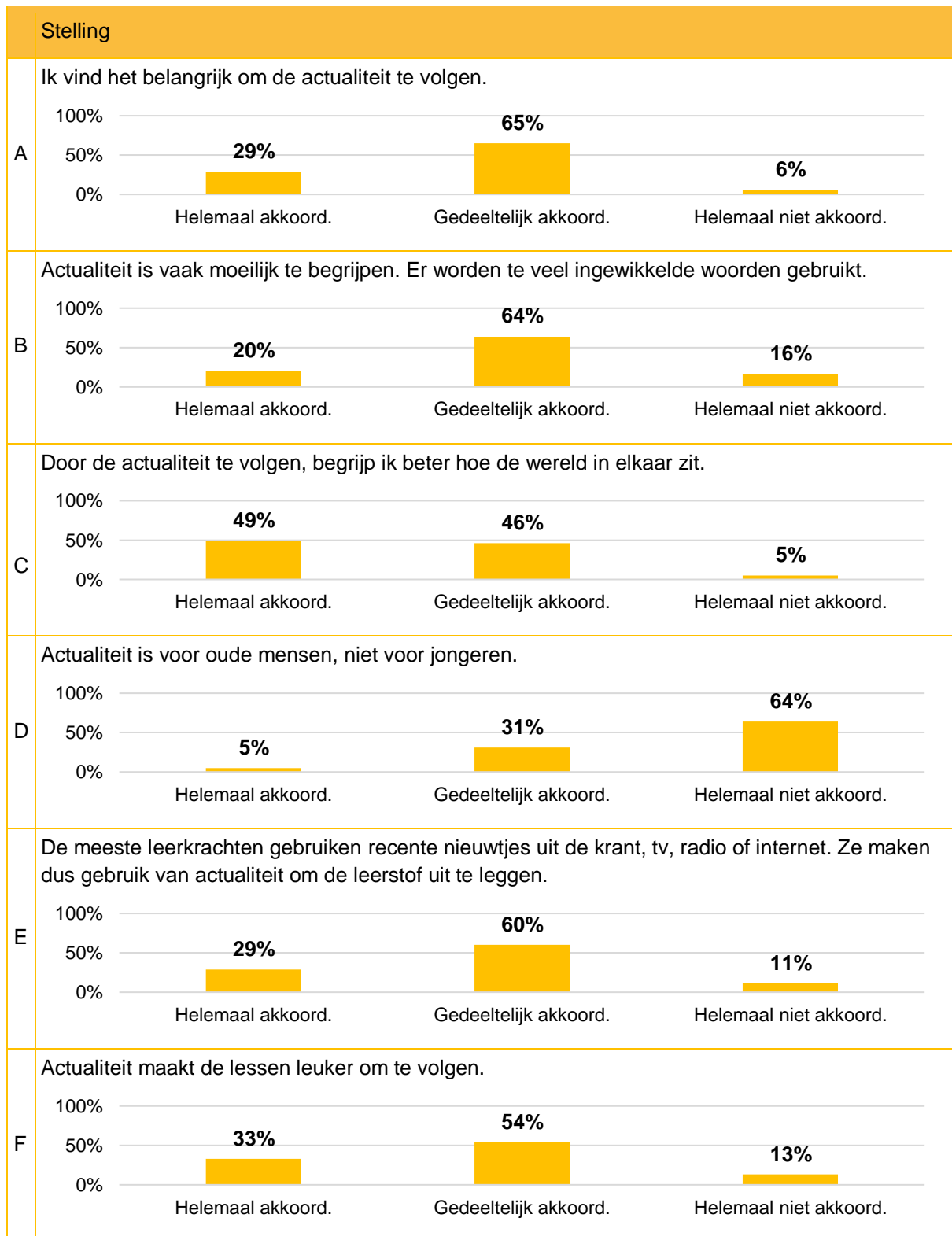

Diagram 5 geeft weer op welke manier het actualiteitsgedrag van jongeren verandert tussen het eerste en het tweede middelbaar. De waarden zijn gemiddelden, net zoals in het voorgaande diagram. De cijfers laten geen significant verschil zien, het gedrag blijft nagenoeg gelijk. Het sociaal mediagebruik ondervindt wel een stijging tegenover het eerste middelbaar.

tabel 4 | Attitude t.o.v. actualiteit

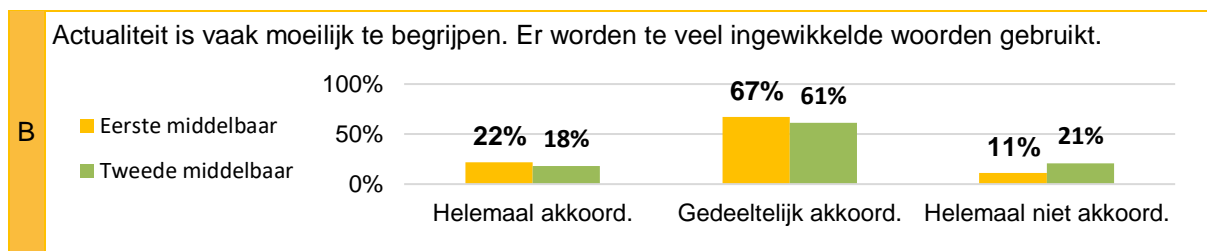

Tabel 4 geeft een overzicht van de verschillende houdingen ten opzichte van actualiteit weer.

Kort samengevat hechten jongeren belang aan het volgen van actualiteit. Ongeveer één op de drie vindt dit heel belangrijk. De helft van de jongeren vindt dat actualiteit hun helpt om beter te begrijpen hoe de wereld in elkaar zit. Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen door het overmatig gebruik van ingewikkelde woorden. Dat berichtgeving enkel voor ouderen is, blijkt een fabeltje te zijn. Op school biedt actualiteit een extra troef voor leraars, zo stellen de leerlingen. Zes van de tien leerlingen gaat gedeeltelijk akkoord met de stelling dat de meeste leerkrachten actualiteit gebruiken in de les.

De afzonderlijke resultaten op basis van geslacht laten nauwelijks verschillen zien. Wat wel opvalt, is dat de meisjes gematigder hun mening uiten: bij alle stellingen is het percentage gedeeltelijk akkoord hoger, voor stelling A, B, C en F is dit ongeveer 10 tot 15%. De waarden voor het eerste middelbaar lijken sterk op die van het tweede middelbaar. Enkel bij stelling B is er een meningsverschuiving zichtbaar.

tabel 5 | Verschil eerste vs. tweede middelbaar voor stelling B

Tabel 5 toont aan dat leerlingen in het tweede middelbaar de actualiteit begrijpelijker vinden dan leerlingen in het eerste middelbaar. Indirect impliceert dit een talige vooruitgang bij de leerlingen.

diagram 6 | Eigen inschatting actualiteitsgedrag

Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit...

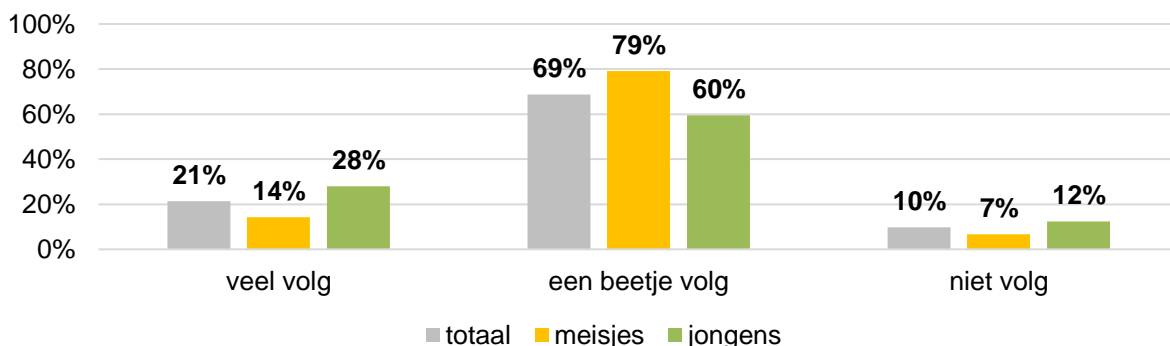

Diagram 6 geeft weer op welke manier leerlingen zichzelf inschatten. De begrippen “veel”, “een beetje” en “niet” zijn ongedefinieerd. Ongeveer zeven op de tien leerlingen volgt de actualiteit een beetje, zo vinden ze van zichzelf. Twee op de tien volgt de nieuwsgeving veel en slechts één op de tien weinig. Uit diagram 4 bleek dat er nauwelijks een verschil is in het actuedrag tussen meisjes en jongens, toch is er bij de eigen inschatting een duidelijk ongelijkheid merkbaar.

Hebben de jongens zich overschat? Zijn de meisjes te bescheiden geweest in hun antwoord? Een voorzichtige verklaring schuilt in de meer gematigde mening van de vrouwelijke respondenten. Bewijs hiervoor is terug te vinden in de tweede alinea op de vorige bladzijde.

Interessant om na te gaan is wat jongeren als “veel”, “een beetje” of “niet” beschouwen. De gegevens uit enquêtevraag twee tot en met zes worden op basis van het antwoord op de eigen inschattingsvraag afgezonderd. Elk cijfer geeft een gemiddelde waarde weer.

diagram 7 | Jongerendefiniëring “veel”, “een beetje” en “niet”

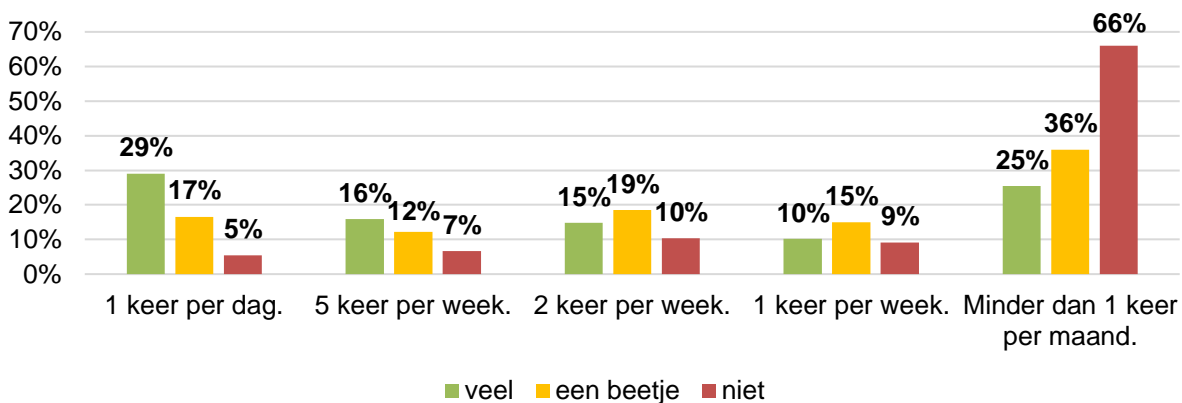

Diagram 7 geeft meer inzicht in de manier waarop leerlingen de drie variabelen interpreteren. Allereerst wordt “veel” door de grootste groep leerlingen beschouwd als één keer per dag. Vreemd genoeg duidde 25% evenzeer “veel” aan, hoewel zij toch minder dan één keer per maand de actualiteit volgen. Deze tegenstrijdigheid kan enerzijds verklaard worden door leerlingen die zich gequoteerd voelden en daardoor het meest ideale antwoord kozen. Anderzijds zou het kunnen dat deze leerlingen minder dan één keer per maand werkelijk “veel” vinden. Ten tweede wordt minder dan één keer per maand en twee keer per week aanzien als “een beetje”. En ten slotte vatten de leerlingen “niet” op als minder dan één keer per maand.

diagram 8 | Actua-hindernissen

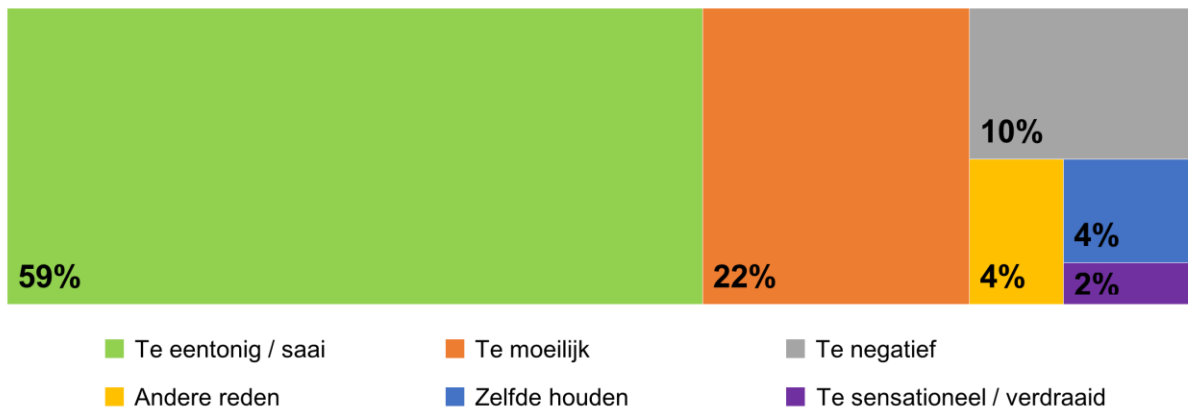

Diagram 8 vat de reacties op enquêtevraag negen samen. Bij deze vraag dachten leerlingen na over manieren om actualiteit interessanter te maken. Een groot deel van de antwoorden bestond niet uit suggesties, maar uit ongenoegens over de huidige nieuwsgeving. Vandaar de keuze om de antwoorden te benoemen als actua-hindernissen. 82 van de 340 respondenten lieten deze vraag oningevuld. De hierboven getoonde percentages zijn berekend op een totaal van 258 antwoorden. Om de informatie zo transparant mogelijk weer te geven, werden gelijkaardige antwoorden gegroepeerd in zes categorieën.

Onder “andere reden” vallen de antwoorden die moeilijk in een categorie onder te brengen zijn. “Heel veel details”, is daar een voorbeeld van. In de volgende alinea’s worden de andere groepen verder toegelicht.

Actualiteit is te eentonig of saai, dat is de mening van zes op de tien jongeren. Veel feedback komt er op de tv-journaals. De nieuwsankers en journalisten praten te monotoon en ze glimlachen te weinig. Vaak is een nieuwsuitzending te lang. Economisch en politiek nieuws zijn oververtegenwoordigd. “Waarom maken ze nooit een grapje?”, vragen sommige leerlingen zich af. Meer beweging werd eveneens vaak vernoemd. Om dit alles aan te pakken doen jongeren de volgende voorstellen: enthousiaster praten, meer bewegen, grappige dingen vertellen, praten over weetjes, het nieuws spannender maken, minder serieus zijn zoals Luk Alloo, cartoons tonen, onderwerpen zoals technologie en muziek laten zien, leeftijdsgenoten in beeld brengen en meer videobeelden gebruiken.

Twee op de tien jongeren bestempelen **actualiteit als te moeilijk**. ‘Complexe woorden’ zijn een groot struikelblok. Jongeren snappen dat het nieuws gewoonweg ingewikkeld is, maar vinden het vreemd dat journalisten het niet beter uitleggen. Eveneens wordt het gebrek aan context aangehaald, alsook de link met ons land. Een kader met de uitleg van moeilijke woorden en kortere nieuwsberichten zouden de moeilijkheidsgraad kunnen verlagen.

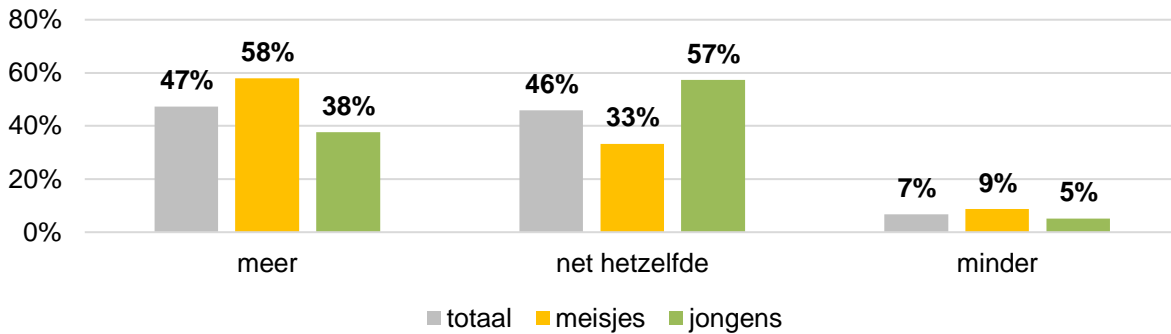
Uit de ondervraging blijkt dat een deel van de jongeren **actualiteit** associeert met woorden die een **negatief gevoel** oproepen: angst, terrorisme, verdriet, dood, vernieling... Ongeveer één op de tien stoort zich hieraan.

Een kleine groep zou **het nieuws hetzelfde houden** en vindt het goed zoals het nu is.

Een ander groepje vindt dat actualiteit **te sensationeel en verdraaid is**. Zij willen meer objectiviteit. “Minder gruwelijke dingen vertellen, er zijn ook hoog gevoelige kinderen die daar niet of slecht tegen kunnen”, schrijft een jongere.

diagram 9 | De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag

Aan leerlingen werd gevraagd of ze de actualiteit net meer, net minder of net hetzelfde volgen sinds de terroristische gebeurtenissen van 2016. Diagram negen vat de antwoorden samen. Wanneer we vragen naar hun redenen geven de uiterste groepen, “meer” en “minder”, aan dat angst een belangrijke drijfveer is. Jongeren die de actualiteit meer volgen, willen uit vrees weten wanneer de terreur nadert. De andere groep wordt bang en paniekerig door terreurberichtgeving en neemt afstand van de media.

De middengroep, diegenen die “net hetzelfde” antwoordden, bestaat uit twee deelgroepen:

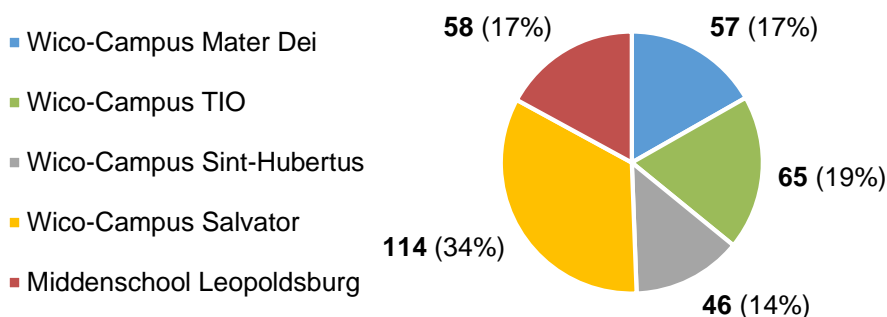
1. jongeren die de actualiteit nauwelijks volgen en ze als saai omschrijven;
2. kleine minderheid die reeds voor de aanslagen veel met de actualiteit bezig is.

De onderverdeling op basis van geslacht toont aan dat de groep meisjes die de actualiteit meer is gaan volgen beduidend groter is dan de groep jongens. Het omgekeerde zien we voor de variabele “net hetzelfde”. Dit kan er mogelijk op wijzen dat meisjes gevoeliger zijn dan jongens.

1.4.2 Resultaten per school

In 1.4.1 kwamen de globale resultaten aan bod. Elke school droeg zijn steentje bij om in totaal tot 340 enquêtes te komen. Dit deel geeft duiding bij elk ‘steentje’ en verwijst naar enkele bijlagen. Het profiel van de scholen werd in “1.3 Onderzoeksontwerp” toegelicht.

diagram 10 | Overzicht enquête-inzameling per school

Elke school had naast de globale resultaten interesse in het profiel van haar leerlingen. Om aan deze geboeidheid te beantwoorden kreeg elke instelling een bundel met daarin de eigen resultaten. In het document per school wordt soms gewezen op ongelijkheden. Deze verwijzingen dienen met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden! Onderling zijn er grote verschillen in het aantal bevragingen, het scholenprofiel en de onderverdeling jongens en meisjes. Omdat deze onderlinge verschillen zo groot zijn, wordt hier niet dieper op ingegaan. De bundels zijn terug te vinden in bijlage twee tot en met zes.

1.5 Resultaten interviews

Voor het onderzoek werden zeven leerkrachten verspreid over vijf scholen geïnterviewd over de manier waarop zij actualiteit beleven en integreren in functie van hun lestaak. Eveneens werd nagagaan hoe goed zij het actuatedrag van hun leerlingen inschatten. Alle basisvormende vakken³, behalve lichamelijke opvoeding en aardrijkskunde, kwamen aan bod. De leeftijden van de leraren variëren tussen de 22 en 55 jaar. Vier leerkrachten vielen in de leeftijdscategorie 35-plus, de anderen zijn jonger dan 35 jaar. De interviewvragen zijn terug te vinden in bijlage zeven. De volgende alinea's vatten de kern, naar analogie met de vragenlijst, samen.

“Gebeurtenissen die belangrijk zijn en in het nieuws komen”, zo leggen leerkrachten het woord actualiteit uit aan leerlingen. De mate waarin zijzelf betrokken zijn met nieuwsgeving verschilt. Vijf van de zeven leerkrachten volgen in grote mate de nieuwsthema's die vakgerelateerd zijn, algemeen nieuws bekijken ze evenzeer. Twee van de zeven zegt enkel de vakgebonden actualiteit te volgen en soms het algemene nieuws. Een lerares volgt de actualiteit zelden. De leerkrachten volgen het nieuws voornamelijk via de krant, de tv of het internet. Hierbij valt op dat de oudere leerkrachten vooral de krant, maar evenzeer het internet gebruiken. De jongere leraars lezen nauwelijks of zelfs geen kranten.

Jongeren en actualiteit zijn moeilijk te combineren, vinden vijf van de geïnterviewde leerkrachten. Volgens hen zijn de saaie thema's het grootste struikelblok. Een leraar verwoordt het als volgt: *“Op die leeftijd zijn leerlingen enkel bezig met zichzelf of met wat vriendjes doen. Daardoor zijn ze zo fanatiek met die sociale media bezig.”* Bij de andere lesgevers klinkt hetzelfde verhaal, maar zij vermelden er wel bij dat er een van nature aanwezige interesse is. Die nieuwsgierigheid moet enkel aangewakkerd worden. Actualiteit is naast saai ook te moeilijk vinden ze.

Elke leraar ziet net zoals de jongeren het belang van actualiteit in. De overgang van de lagere school naar het middelbaar is te abrupt volgens sommigen: *“Jongeren gaan ineens van Karrewiet naar het VTM-Nieuws of VRT-Journaal, dat is wel een erg grote stap.”* Eén lerares vindt het begrijpelijk dat er geen nieuws is voor jongeren in de eerste graad A-stroom: *“Het is een vicieuze cirkel, jongeren zijn te veel met zichzelf bezig op die leeftijd, er is geen draagvlak voor een juniorversie. Het is daardoor niet winstgevend voor de mediabedrijven om zo'n nieuws te ontwikkelen.”*

³ Vaak benoemd als algemene vakken: aardrijkskunde, artistieke opvoeding, geschiedenis, lichamelijke opvoeding, moderne vreemde talen (Frans, Engels), natuurwetenschappen, Nederlands, techniek en wiskunde.

Daarnaast denken drie op zeven dat afleiding een grote rol speelt: *“Na, een vaak lange schooldag en huiswerk zou ik als leerling mijn vrije tijd ook niet besteden aan actualiteit. Series op Netflix, Facebook, computergames, weggaan met vrienden... er zijn zoveel interessantere dingen om te doen.”* Een deel van de leerkrachten vindt het daardoor logisch dat het nieuws geen prioriteit voor leerlingen is.

Leerkrachten integreren actualiteit op verschillende manieren. Voornamelijk wordt nieuws gebruikt om een onderwerp in te leiden of om leerstofonderdelen te linken met het dagelijks leven. Bij de integratievormen valt op dat slechts twee leerkrachten de leerlingen actief stimuleren om de actualiteit te volgen. Van de in totaal zeven geïnterviewden geven vijf leerkrachten aan dat actualiteitsintegratie in elk vak zijn plaats heeft. De overige twee vinden dan weer dat het aan de taalvakken is om actualiteit in de klas te brengen: *“Het leerplan is al druk genoeg!”* Niemand is echter te vinden voor een extra vak dat actualiteit promoot. Leerlingen nog iets extra's verplichten zal een averechts effect hebben. Daarnaast is actualiteit een breed begrip dat zijn invulling heeft binnen alle vakken. Een vakoverschrijdende aanpak is dus meer geschikt. Leraren streven ernaar om hun lessen te kleuren met actualiteit, maar sommige respondenten geven aan dat dit een extra inspanning vergt. Bij anderen gebeurt dit spontaan. Een minderheid vindt het moeilijk om vakgericht nieuws te vinden.

In twee van de vijf scholen is er een nieuwsbord op de speelplaats. Hierop prikken vooral leerkrachten artikels die school- of leerlinggerelateerd zijn. Geen enkele school heeft een projectmoment of -dag rond actualiteit. Wel organiseren scholen initiatieven geïnspireerd door het nieuws. Acties voor Rode Neuzen Dag of De Warmste Week zijn daar voorbeelden van. De terroristische gebeurtenissen hebben volgens de geïnterviewde leerkrachten wel degelijk een invloed gehad op het actualiteitsgedrag van jongeren. Wat die invloed inhoudt, is volgens elke leraar anders. Hoe dan ook speelt angst hierbij een belangrijke rol, zeggen ze.

De toekomst brengt volgens drie op zeven leraars een verdere vervreemding tussen jongeren en actua. De overige vier denken dat de media op een meer diverse manier nieuws zal brengen. Hierdoor worden meer jongeren geboeid en zal hun actualiteitsbesteding per dag stijgen.

1.6 Actualiteit binnen het onderwijkader

Op macroniveau voerde de Vlaamse overheid eindtermen⁴ (ET) en ontwikkelingsdoelen⁵ (OD) in om eenvormigheid tussen de verschillende scholen te waarborgen. Deze minimumvoorwaarden vormen de maatstaf voor inhoudelijk kwalitatief onderwijs. Scholen zijn verplicht om deze algemene doelstellingen op te volgen, maar kiezen zelf hoe zij deze invullen. Eindtermen en ontwikkelingsdoelen worden hoofdzakelijk geformuleerd per vak. Doordat bepaalde complexe doelstellingen het ‘vakjesdenken’ overstijgen, werden de vakoverschrijdende eindtermen (VOET) en vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen (VOOD) in het leven geroepen.

Deze doelstellingen vereisen een weldoordachte samenwerking tussen de verschillende disciplines. Het gaat hierbij steeds om een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting. De eerste graad A-stroom werkt uitsluitend met ET en VOET.

In de vakgebonden eindtermen van de basisvormende vakken staat er niets vermeld over actualiteitsstimulatie. Enkel binnen het vak geschiedenis, daar staat het volgende: “Criteria in verband met de bestudeerde samenlevingen: de studie getuigt van een probleem- en actualiteitsgerichte benadering.”⁶ Deze doelstelling benadrukt dat geschiedkundige, gedateerde gebeurtenissen steeds met actuele informatie (actualiteit) verrijkt moet worden. Enkele doelstellingen van de basisvormende vakken vereisen actualiteitsgerichtheid maar vermelden het niet. Een voorbeeld hiervan is ET 26 van het vak natuurwetenschappen: “De leerlingen kunnen gehanteerde wetenschappelijke concepten verbinden met dagelijkse waarnemingen, concrete toepassingen of maatschappelijke evoluties.”⁷ Op de hoogte zijn van zulke evoluties vereist een mate van actualiteitsbeleving.

De VOET vermelden actualiteit niet specifiek, maar wel iets wat er nauw mee verband houdt, namelijk mediawijsheid. Dit is zelfs één van de elf sleutelcompetenties⁸. Het Vlaams Kenniscentrum Mediawijsheid definieert het begrip als: “Een omvatting van alle competenties voor het verstaan en in vraag stellen van voornamelijk nieuwe media.” (Vlaamse Kenniscentrum Mediawijsheid, 2016) Nieuwsberichten zoeken steeds meer hun weg via deze communicatiemiddelen. Deze middelen op een efficiënte manier hanteren en doorgronden is dus een must. Het frequent volgen van actualiteit, dit bespreken en stimuleren tijdens de lessen bevordert deze wijsheid. Eveneens beschikken leerlingen best over een kleine dosis mediawijsheid alvorens de actualiteit te volgen. Ook hier is de ondersteunende en stimulerende rol van leerkrachten onmisbaar.

In de bovenstaande alinea werd beknopt het verband tussen actualiteit en mediawijsheid aangetoond. Dit onderzoek focust zich op het stimuleren van de actualiteitszin zoals vermeld in de hoofdvraag. Doordat mediawijsheid een meer bestudeerd en besproken onderwerp is, werd de focus hier niet op gelegd.

⁴ Minimumdoelstellingen die de overheid noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingengroep.

⁵ Minimumdoelstellingen die niet noodzakelijk bereikt moeten worden, maar wel nagestreefd.

⁶ Eindterm 23, opgeroepen via Departement Onderwijs en Vorming, eerste graad A-stroom, vak geschiedenis.

⁷ Eindterm 26, opgeroepen via Departement Onderwijs en Vorming, eerste graad A-stroom, vak natuurwetenschappen.

⁸ Minimale competenties waarover elke Vlaamse burger moet beschikken om actief aan de samenleving te kunnen participeren en een persoonlijk leven op te bouwen.

1.7 Actualiteit en actief burgerschap

Het Vlaamse departement Onderwijs en Vorming omschrijft de essentiële doelstelling van het onderwijs als volgt:

“De kerntaak van het onderwijs is aan elke leerling kansen bieden op een volwaardige vorming. (...) Deze vorming impliceert een brede en harmonische persoonsvorming, een vorming gericht op een actieve, kritische deelname aan het maatschappelijk leven en een voorbereiding op een verdere studieloopbaan of op een vlotte intrede in het beroepsleven.”⁹

In deze doelstelling zit het begrip (actief) burgerschap vevat: “een actieve, kritische deelname aan het maatschappelijk leven.”

Een zeer belangrijk item uit de kerndoelstelling, zo vindt het Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap GO!. Schooljaar 2016-2017 staat voor de koepel in het teken van een nieuw pedagogisch project met actief burgerschap als één van de belangrijke thema's. Wat houdt het begrip precies in? Actief burgerschap kan op verschillende manieren ingevuld worden. Belangrijk is dat het steeds om een positieve bijdrage aan de samenleving gaat.

Wanneer er in een gecontroleerde omgeving zoals een school rond actief burgerschap wordt gewerkt, valt dit onder de burgerschapsvorming. Een goede en doordachte vorming zal vanzelfsprekend leiden tot volwaardig gevormde, actieve burgers. Een stap voor het actief burgerschap is het ontwikkelen van burgerzin. Doelstellingen hierrond behoren tot de VOET. Een groot deel van deze doelstellingen steunt op algemene basiskennis. Participeren in een samenleving kan per slot van rekening enkel en alleen wanneer je voldoende kennis hebt over diezelfde samenleving. Zoals in het onderzoek van Swerts en Monten (2012) bij hoofdstuk “1.1 Probleemoriëntering” werd aangehaald, is het pover gesteld met de algemene kennis van leerkrachten in wording. Ander onderzoek uit 2008 uitgevoerd door Nico Hirtt bij 3000 leerlingen in de laatste jaren van het secundair onderwijs toont gelijkaardige resultaten. Het onderzoek peilde naar maatschappelijk relevante kennis.

Actualiteit is een hulpmiddel om de maatschappelijke kennis van jongeren aan te scherpen. Jongeren enthousiast maken voor nieuwsgeving draagt dus indirect bij aan een goede ontwikkeling van de burgerzin. Op welke manieren leerkrachten dit kunnen doen, komt in “2.1.4 Info-folder” aan bod.

⁹ Departement Onderwijs en Vorming. (sd). Secundair onderwijs - Tweede en derde graad - Algemene uitgangspunten. Opgeroepen op november 20, 2016, van Ondewijs Vlaanderen: <http://www.ond.vlaanderen.be/curriculum/secundair-onderwijs/tweede-graad/algemene-uitgangspunten/index.htm>

2 Praktische uitwerking

Met de informatie uit de literatuurstudie, de enquêtes en de interviews in het achterhoofd werd de praktische uitwerking ontwikkeld. Waarom? Een schriftelijk naslagwerk biedt theoretische achtergrond maar onvoldoende praktische wenken. De praktische uitwerking concretiseert en vereenvoudigt de theorie om ze in schoolse context toe te passen.

Er werd gekozen voor een interactieve infosessie als praktisch deel van dit onderzoek. Bij het uitdenken van deze sessie werd vooral rekening gehouden met de resultaten van de 340 enquêtes en zeven interviews. Tijdens dit inspiratiemoment worden leerkrachten geïnformeerd en geënthousiasmeerd om actualiteit op verschillende manieren te integreren binnen het schoolgebeuren. Onderstaande e-mail toont hoe de infosessie werd gepromoot bij scholen.

Beste,

Afgelopen week nam ik enquêtes en interviews af in het kader van mijn onderzoek naar actualiteit in het onderwijs. Op basis van deze informatie werk ik een interactieve infosessie uit rond het thema: hoe omgaan met actualiteit?

Duur sessie: 45 minuten

Doelpubliek: leerkrachten 1ste en 2de graad (minimum 4 leerkrachten)

Inhoud:

Wil jij als leraar beter leren omgaan met actualiteit? Heb je interesse in verschillende geïntegreerde werkvormen rond actua? Wil je graag kennismaken met interessante lestools? Vraag jij jezelf wel eens af hoe je reageert op bezorgde of angstige leerlingen? De actualiteit is namelijk geen 'goednieuwsshow'. Dan is deze sessie zeker iets voor jou! Tijdens de sessie wordt er eveneens tijd gemaakt om de enquêteresultaten te bespreken.

Om u te bedanken voor de medewerking zou ik deze interactieve infosessie graag in uw school uitvoeren, **u kan een moment kiezen van maandag 28 november tot en met vrijdag 9 december (m.u.v. 08/12)**. Wanneer u interesse heeft dan hoor ik dat graag via telefoon of mail.

Met vriendelijke groet,
Wouter Jannis

Van de vijf deelnemende scholen slaagden drie scholen erin de sessie te organiseren. Het verloop van dit interactief infomoment komt in dit hoofdstuk aan bod.

2.1 Draaiboek interactieve infosessie

Voorafgaand aan de sessies werd een plan van aanpak opgesteld. Dit biedt enerzijds een houvast voor de begeleider. Anderzijds geeft het lezers van dit werk een inkijk in het verloop en de mogelijkheid tot reproductie.

2.1.1 Doelstelling

De leerkrachten worden op een relatief korte tijd geïnformeerd over de onderzoeksresultaten. Ze worden geïnspireerd door de getoonde werkvormen en tools om binnen het onderwijskader aan actualiteit te werken en het te promoten. Dit in een context met aandacht voor interactie in de vorm van een Kahoot-quiz en wederzijdse vraagstelling.

2.1.2 Vereisten lokaal

Het lokaal is voorzien van een computer met PowerPoint, deze is aangesloten op een beamer. Verder zorgt de begeleider voor voldoende tablets of laptops, elk verbonden met het internet. Het lokaal wordt aangekleed met enkele A3-bladen met daarop het "ActuWa?"- en PXL-logo. Eveneens wordt dit logo getoond op de tablets of laptops. Vooraan liggen een aantal info-folders en bundels met de afzonderlijke resultaten van de school. Eveneens worden de ingevulde enquêtes meegebracht.

foto 2 t.e.m. 5 | Inkleding lokaal interactieve infosessie

2.1.3 Plan van aanpak

Tabel 6 geeft het verloop van de infosessie op een chronologische manier weer. Het cijfer in de linkerkolom geeft de duur weer, de middelste kolom omschrijft de activiteit, de rechterkolom verwijst naar de overeenkomstige dia(s). De PowerPoint en Kahoot-quiz zijn terug te vinden in bijlage acht en negen. De QR-code linkt naar de online, herbruikbare Kahoot-quiz.

figuur 8 | Link naar digitale Kahoot-quiz

tabel 6 | Plan van aanpak

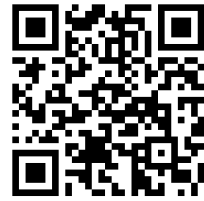
Tijdsduur	Activiteit	Dia
3'	Intro <ul style="list-style-type: none"> Korte inhoud wordt besproken. Hoofdonderzoeksvraag wordt toegelicht. 	1-5
5'	Uitleg interactief concept <ul style="list-style-type: none"> Werking van de Kahoot-quiz wordt uitgelegd. Leerkrachten loggen zich in op het quizplatform. Eerste testvraag wordt gesteld. 	6-9
12'	Bespreking onderzoeksresultaten <ul style="list-style-type: none"> Quizvraag wordt gesteld. Leerkrachten schatten de antwoorden van leerlingen in. Overeenkomstige tabellen of grafieken worden getoond en besproken. Scorebord wordt weergegeven. (Werkwijze wordt herhaald.)	10-14
5'	Vraaggesprek <ul style="list-style-type: none"> “Hoe goed heb jij de leerlingen ingeschat?” “Ben je verbaasd over sommige resultaten?” “Waar hou je rekening mee als je actualiteit in je les gebruikt?” “Waar vind je actualiteit voor jouw vak?” “Wat zijn volgens jou de grootste actua-hindernissen voor jongeren?” ... 	15
15'	Lichtlijnen algemeen en concreet <ul style="list-style-type: none"> Algemene lichtlijnen worden overlopen. Concrete lichtlijnen worden besproken: demonstratie Google News en Padlet. 	16-21
5'	Vragenronde en afronding <ul style="list-style-type: none"> Leerkrachten krijgen de mogelijkheid om vragen te stellen. Er wordt verwezen naar andere documenten. Leerkrachten worden bedankt voor hun interesse. 	22-23

De inhoud van de infosessie is omschreven in de info-folder. Deze is terug te vinden onder “2.1.4 Info-folder”.

2.1.4 Info-folder

De info-folder is zo opgesteld dat hij als afzonderlijk naslagwerk kan gelezen worden. Het boekje werd verdeeld, zowel op papier als digitaal, in alle scholen die deelnamen aan het onderzoek. Eveneens kreeg elke school enkele exemplaren van haar afzonderlijke resultaten toegestuurd. De folder is opgesteld in A5-formaat en eveneens online gepubliceerd. De QR-code verwijst naar deze publicatie.

figuur 9 | Link naar digitale folder

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevestigd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

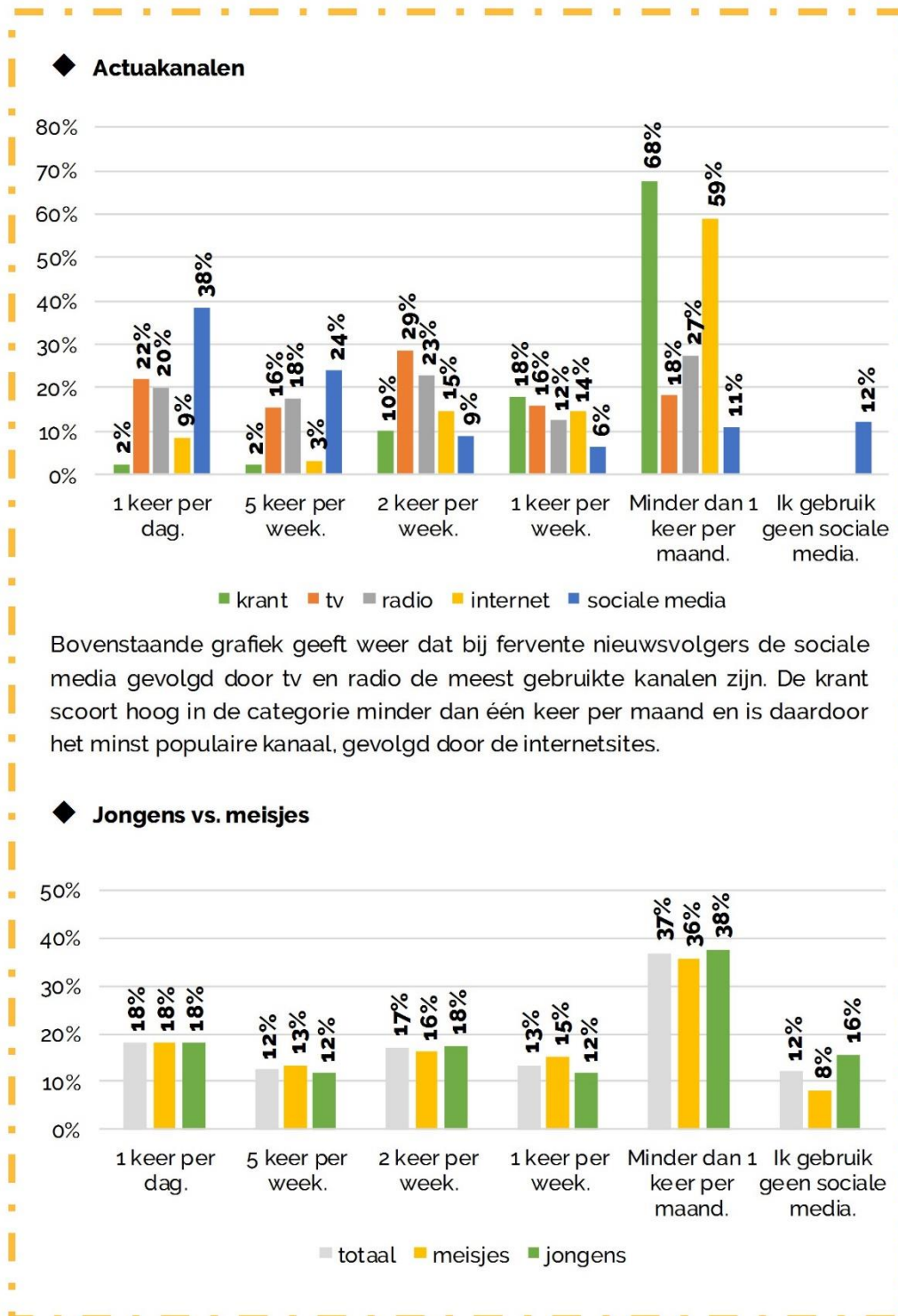
Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lesstof verkennen.

Om uiteindelijk beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN?

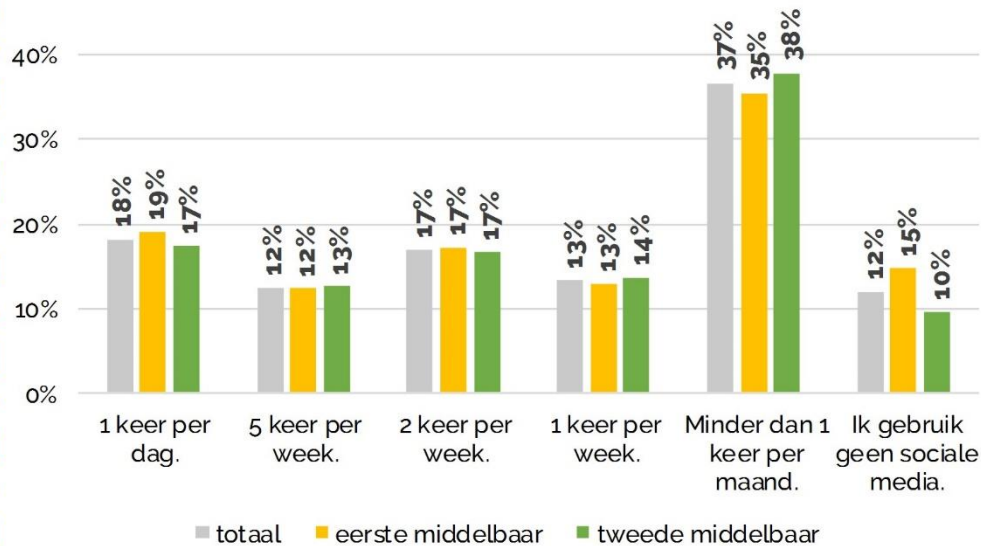
◆ Testgroep

	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	80	82	162
2de jaar	82	96	178
Totaal	162	178	340

Er is weinig verschil in de frequentie waarmee jongens en meisjes actualiteit volgen, dat blijkt uit voorgaande grafiek. De grootste groep jongeren volgt de actualiteit minder dan één keer per maand. Wat nog opvalt, is een verschil in sociaal mediagebruik: het aantal meisjes dat sociale media gebruikt is tot twee keer groter dan het aantal jongens.

◆ **Eerste vs. tweede middelbaar**

De tabel hierboven toont aan dat er weinig verschil is tussen het actuedrag van leerlingen uit het eerste jaar i.v.m. leerlingen uit het tweede jaar.

◆ **Enkele standpunten uitgelicht** (deels akkoord niet meegeteld)

A. *Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.*

helemaal akkoord **29 %** ↔ helemaal niet akkoord **6 %**

B. *Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.*

helemaal akkoord **49 %** ↔ helemaal niet akkoord **5 %**

C. *Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.*

helemaal akkoord **33 %** ↔ helemaal niet akkoord **13 %**

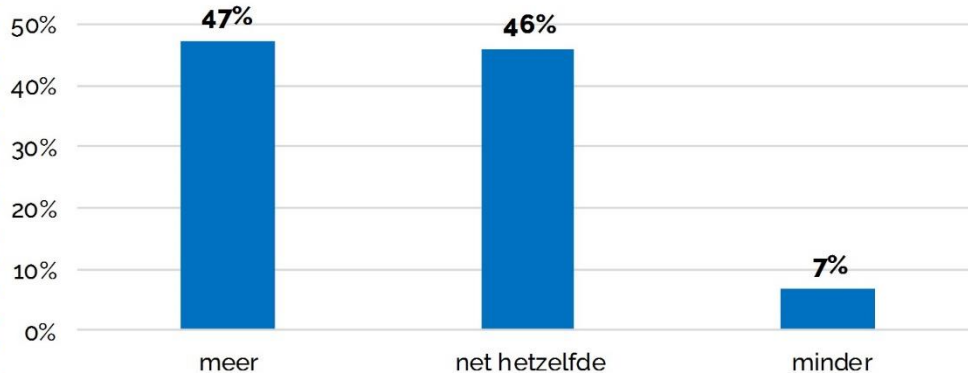
D. *Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.*

helemaal akkoord **5 %** ↔ helemaal niet akkoord **64 %**

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

Aan leerlingen werd gevraagd of ze de actualiteit net meer of net minder volgen door de terroristische gebeurtenissen.

Wanneer we vragen naar hun redenen geven de uiterste groepen, 'meer' en 'minder', aan **dat angst een belangrijke drijfveer is.**

Jongeren die de actualiteit meer zijn gaan volgen willen uit vrees weten wanneer de terreur dichterbij komt. De andere groep wordt bang en paniekerig door terreurberichtgeving en neemt afstand van de media.

De middengroep, diegenen die 'net hetzelfde' antwoordden, bestaat uit twee deelgroepen:

1. jongeren die de actualiteit nauwelijks volgen en ze als 'saai' omschrijven;
2. kleine minderheid die reeds voor de aanslagen veel met de actualiteit bezig is.

◆ **Actua-hindernissen**

Aan de hand van enkele open vragen werd duidelijk dat leerlingen obstakels ervaren bij het nuttigen van nieuws. De meest courante worden hieronder samengevat.

- **Actualiteit is te negatief.** Uit de ondervraging blijkt dat een deel van de jongeren nieuws associeert met de woorden: slecht, angst, negatief, dood of terrorisme.

- **Actualiteit is te eentonig.** Jongeren hebben het gevoel dat berichtgeving een klein deel van de thema's te veel dekt. Voornamelijk de politiek en economie krijgen veel aandacht.

-Actualiteit is niet gericht op jongeren van 12-14 jaar. Leerlingen uit de eerste graad omschrijven actualiteit als te ingewikkeld, te veel moeilijke woorden en te weinig context. Nieuwsankers zitten voortdurend en praten te monotoon volgens de jongeren. 'Ik zou meer naar het nieuws kijken als er meer leeftijdsgenoten in beeld kwamen', valt enkele keren te lezen.

◆ **Leerkrachten: 'Er is gebrek aan een juniorversie!'**

In de interviews geven bijna alle leerkrachten aan dat jongeren en actualiteit moeilijk te combineren vallen. Een deel wijt dit aan de abrupte overgang van de lagere school naar het middelbaar. 'Jongeren gaan ineens van Karrewiet naar het VTM Nieuws of VRT Journaal, dat is wel een erg grote stap.' Eén lerares vindt het begrijpelijk dat er geen nieuws is voor jongeren in de eerste graad A-stroom: 'Het is een vicieuze cirkel, jongeren zijn te veel met zichzelf bezig op die leeftijd, er is geen draagvlak voor een juniorversie.

Het is daardoor ook niet winstgevend voor de mediabedrijven om zo'n nieuws te ontwikkelen.'

Elke leraar ziet net zoals de jongeren het belang van actualiteit in.

Op het vlak van actua-hindernissen is er eveneens eensgezindheid. Van de in totaal zeven interviews geven vijf leerkrachten aan dat actualiteitsintegratie in elk vak zijn plaats heeft. De overige twee vinden dan weer dat het aan de taalvakken is om actualiteit in de klas te brengen. 'Het leerplan is al druk genoeg!'

Of het al dan niet veel moeite kost om actualiteit te integreren in de lessen, zijn de meningen verdeeld.

Leraren streven ernaar om hun lessen te kleuren met actualiteit, maar sommige geven aan dat dit een extra inspanning vergt. Bij anderen gebeurt dit spontaan. Een minderheid vindt het moeilijk om vakgericht nieuws te vinden.

DE ALGEMENE LICHTLIJNEN?

Bij het integreren van actualiteit hou je best rekening met...

- ◆ **een goede verdeling tussen negatieve en positieve actualiteit.** 'Zie je wel eens goede dingen op het nieuws of lees je soms iets leuks in de krant? Of gebeuren er enkel slechte dingen in de wereld? Waarom horen we meestal het slechte nieuws?', zijn vragen om leerlingen bewust te maken van de negatieve mediabril.
- ◆ **saai elementen in berichtgeving.** Verfraai saai berichtgeving door afbeeldingen, video's enzovoort toe te voegen. Kies ervoor om nieuwe media te gebruiken. Leerlingen zijn snel geïnteresseerd als ze het Facebook of YouTube logo opmerken.
- ◆ **moeilijke woorden en het gebrek aan context in een nieuwsitem.** Pas artikels aan en markeer moeilijke woorden. Noteer er een synoniem of een korte omschrijving bij. Besteed in de voorbereiding aandacht aan de voorgeschiedenis van het nieuwsbericht, vat deze in enkele zinnen samen. www.mijnwoordenboek.nl/synoniem en www.encyclo.nl kunnen je hierbij helpen.
- ◆ **cliffhangers en andere spanningstechnieken.** Gebruik een nieuwsitem gedeeltelijk, laat stukjes informatie wegvallen en geef leerlingen de kans om de afloop zelf te ontdekken. Deze lichtlijn is natuurlijk niet voor elk onderwerp geschikt.
- ◆ **de interesse en het niveau van je leerlingen.** Rekening houden met je doelgroep is belangrijk bij elk onderdeel van je les en toch kan deze vanzelfsprekendheid niet goed genoeg benadrukt worden. Een Spaanstalige film bekijken met Nederlandstalige studenten zal vanzelfsprekend veel lege cinemazalen opleveren.

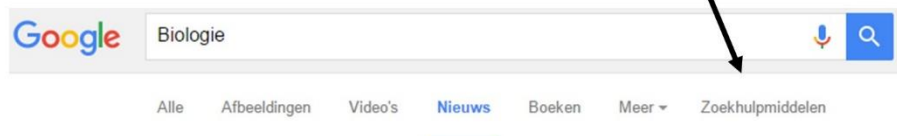
DE CONCRETE LICHTLIJNEN?

Volgend deel gaat dieper in op actualiteit tijdens de les. Hierin komen tools, interessante websites en enkele geïntegreerde werkvormen aan bod.

◆ Hoe word je een nieuwskrak in je eigen vak?

Voor de ene leraar is vakspecifiek nieuws vinden een heuse opgave, een andere stuit om de haverklap op relevante items. En toch is er voor elk domein wat te vinden. Het hangt er gewoon vanaf waar je zoekt. **Een tool die meermaals scoort in deze vaardigheid is Googles nieuwszoeker!** Waarmee je snel en efficiënt nieuws vindt. Nog nooit van gehoord? Een opfrissing...

1. Ga naar www.news.google.be.
→ Het voorpaginanieuws van verschillende Belgische kranten wordt weergegeven. In de linkerkolom vind je andere thema's.
2. Typ bovenaan in de zoekbalk een thema, naam, titel of onderwerp in. Klik vervolgens op zoeken.
→ Google zoekt nu specifiek op nieuwsberichten. Deze lijst bestaat gedeeltelijk uit anderstalige items.
3. Los dit probleem op door onder het zoekvak op 'Zoekhulpmiddelen' te klikken.

→ Er opent een extra balk met opties.

Internet ▾ Alle nieuws ▾ Recent ▾ Gesorteerd op relevantie ▾

4. Gebruik deze opties in je voordeel.
  - Selecteer 'Internet' om taal en land te wijzigen.
  - Selecteer 'Alle nieuws' om enkel blogs weer te geven.
  - Selecteer 'Recent' om een tijdsinterval op te geven waarbinnen het nieuwsitem valt.
  - Ten slotte kan de sorteermethode gewijzigd worden door te klikken op 'Gesorteerd op relevantie'.

◆ **De virtuele 'heen-en-weer' nieuwsmuur**

 Een prikbord of magnetische kast met verschillende krantenartikelen kan in dit digitale tijdperk moeilijk als 'trendy' worden omschreven. Leerlingen worden hierdoor erg beperkt in hun mogelijkheden. **Gelukkig biedt Padlet redding!** Deze gratis online tool is een kanjer in het maken van virtuele prikborden. Links naar video's, audiofragmenten, afbeeldingen en ander digitaal materiaal worden probleemloos en overzichtelijk weergegeven. Met een eenvoudige link krijgen leerlingen toegang tot jouw Padlet. Wijzigingen worden onmiddellijk opgeslagen en getoond aan medeleerlingen, die op hun beurt weer iets anders kunnen posten. Dit kan zowel thuis als op school.

◆ **Slim met Smartschool**

 Samen sta je sterk! Een digitale schoolomgeving heeft tal van mogelijkheden. Geef zowel leerkrachten als leerlingen toegang tot een nieuw 'vak' waarin interessante actualiteit gepost wordt. Laat leerlingen vrij in het posten van een artikel, video, link of afbeelding. Kies maandelijks of wekelijks één item uit dat als meest relevant of vakoverschrijdend wordt beschouwd. Plaats dit op de startpagina van Smartschool en speel hier binnen de verschillende vakken kort op in. Leerlingen reiken informatie aan die zowel op vlak van interesse als niveau bij hen past. Een leerkracht die hier gebruik van maakt heeft een grotere kans op geboeide leerlingen.

 facebook. **Voor echte durvers:** pas hetzelfde systeem toe maar gebruik i.p.v. Smartschool een **Facebook-groep**. Je hoeft tegenwoordig niet bevriend te zijn met elke leerling om deze toe te voegen. Leerlingen kunnen medeleerlingen toevoegen. De beheerder kan eventueel elk bericht eerst goedkeuren vooraleer het zichtbaar wordt voor andere groepsleden.

◆ Nieuws uit eigen regio

Voor leerlingen voelt het nieuws dikwijls aan als een ver-van-mijn-bed-show. Dit ervaren zij als een hindernis. **Nieuws uit eigen regio daagt leerlingen uit om het bestaan van plaatselijk nieuws te ontdekken.** Geef hen de opdracht om binnen een termijn op zoek te gaan naar gebeurtenissen in hun gemeente of stad. Nieuwskrantjes, dorpsgazetten of stadsbladen zijn alomtegenwoordig. Vaak staat het nieuws verzameld op de website of Facebookpagina van de stad of gemeente. Afhankelijk van het vak en niveau van de leerlingen kan er gezocht worden naar een specifiek thema zoals vluchtelingen en immigratie.

◆ Cartoons als opstap

Heb je ze aandachtig bekeken? De twee cartoons in dit foldertje? De kans is vrij groot van wel want humoristische tekeningen zijn populair, zowel bij volwassenen als bij jongeren. In bijna elke krant of nieuwssite vind je ze: illustraties die de actualiteit scherp en vaak met een knipoog weergeven.

Leerlingen in de eerste graad geven aan dat actualiteit grappig en visueel mag zijn. Cartoons beantwoorden ruimschoots aan deze 2 criteria. Ze prikkelen de nieuwsgierigheid van jongeren en zetten hen aan om meer achtergrondinformatie op te zoeken. **Press Cartoon Belgium** (www.presscartoon.com/nl/contests) bekroont sinds 1999 het beste tekenwerk uit

de Belgische pers. De site wordt elke dag geüpdatete met nieuwe cartoons en beschikt over een groot archief. De meeste kranten bundelen hun cartoons op een afzonderlijke webpagina. Een actuele cartoon zoeken wordt zo een fluitje van een cent! (Bv. De Standaard: www.standaard.be/tag/lectrr-cartoon.)

LEERLINGEN EN ANGST?

Bij een deel van de leerlingen wekt actua angst op. Jongeren uiten dit bij vrienden, ouders en familie, maar eveneens bij leerkrachten. Enkele tips...

1. **Herken gevoelens van angst of bezorgdheid.** Leerlingen kunnen op verschillende manieren laten blijken dat ze zich ongerust of angstig voelen, zowel direct als indirect.
2. **Achterhaal gevoelens en denkwijze.** Neem afhankelijk van de klassfeer de beslissing om hier tijdens of na de les op in te gaan. Stel vragen om de ware aard van het gedrag te achterhalen, benoem wat je ziet. Leerlingen kunnen zich om 101 verschillende redenen anders gedragen.
3. **Erken gevoelens.** Geef aan dat het normaal is dat je als jongere angstig, boos, verdrietig, paniekerig... bent en dat sommige volwassenen dezelfde gevoelens ervaren.
4. **Stel inhoudelijke vragen.** Vaak ontstaat een gevoel van onbehagen uit onvoldoende geïnformeerd te zijn. Vraag naar wat jongeren weten over de situatie en het gevoel dat ze hierbij hebben kan hiaten blootleggen.
5. **Kader berichtgeving.** Slecht nieuws is nieuws omdat het, gelukkig, niet vaak voorkomt. Minimaliseer de nieuwsgebeurtenis niet, maar relativeer wel.
6. **Zoek naar steunfiguren.** Als leraar heb je vaak niet de tijd om diepgaand op de gevoelswereld van leerlingen in te gaan. 'Heb je er al met iemand anders over gepraat? Wat zegt deze persoon? Met wie zou je hierover kunnen praten?', zijn vragen die leerlingen helpen in hun zoektocht naar een steunfiguur.
7. **Licht indien nodig collega's in.** Leeft de bezorgdheid in heel de klas? Gaat het om heftige emoties? Dan kun je best het probleem signaleren aan de klastitularis, CLB of zorgleerkracht.

Verwijs jongeren eventueel door naar Awel.

Awel luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal en/of een probleem.

Was deze folder te beknopt?

Dit bundeltje vat de hoofdzaken samen.
Het volledige onderzoek is vanaf 20 januari 2017 online beschikbaar.

of www.padlet.com/W1704/aiho

Bedankt.

Aan alle geëngageerde scholen die
meegewerkt hebben aan het onderzoek.

tio
een WICO-campus

salvator
een WICO-campus

materdei
een WICO-campus

sint-hubertus
een WICO-campus

 Leopoldsburg
middenschool

3 Reflectie

In het laatste hoofdstuk blik ik terug op mijn eigen handelen in functie van het proces en product. Hindernissen en vlakke stukken passeerden mijn weg.

3.1 Terugblik vooronderzoek

In het vooronderzoek raadpleegde ik een reeks bronnen die gerelateerd zijn aan het onderzoeksthema. Een allereerste hindernis bleek mijn zoekwoord 'actualiteit' te zijn. Dit verwees niet naar informatie over actualiteit, maar naar nieuwsberichten. Door slim gebruik te maken van Google Scholar, Google Books, PXL Discovery, Pew Research Center en andere databanken lukte het om onderzoeksgegevens op te halen. Eveneens boden de archiefsites van Klasse en Knack nuttige informatie. In bibliotheken vond ik voornamelijk oude naslagwerken waarin de sociale media niet ter sprake kwamen. Deze werken las ik als achtergrondinformatie.

Bij het lezen van verschillende vooronderzoeken, viel het me op dat de tijd die aan actualiteit besteed werd doorheen de jaren daalde. Deze daling bleek het grootst bij jongeren. Ik wilde deze negatieve trend tegenwind bieden. Vanuit dat gevoel stelde ik mijn hoofd- en deelonderzoeksvragen op. Vervolgens ging de zoektocht naar geïnteresseerde scholen van start. Dit bleek moeilijker te zijn dan verwacht: van een groot aantal aangeschreven scholen reageerden er maar enkele. Om voldoende scholen te vinden, stuurde ik herinneringsmails en telefoneerde ik naar directies. Bij één school stapte ik zonder afspraak binnen. De directrice was verrast door mijn spontaan bezoek en de vastberadenheid die ik uitstraalde. Ik had dit misschien beter bij alle scholen gedaan.

Het ontwerpen van de enquête vereiste wat denkwerk. Ik maakte een lijst met de benodigde informatie, hierbij hield ik rekening met de gegevens uit voorgaande onderzoeken. Op basis van dit document formuleerde ik mijn vragen. Ik lette erop dat de enquête een doelgericht, toegankelijk en aantrekkelijk document werd. Leerkrachten vertelden me dat alle leerlingen de vragenlijsten snel en zonder problemen hadden ingevuld. Hieruit besluit ik dat mijn opzet geslaagd is.

Alle scholen kozen ervoor om de enquêtes op papier in te vullen, dit omwille van praktische redenen. De digitale variant werd gebruikt om de antwoorden op de papieren versies in te dienen, zodat de verdere verwerking digitaal kon gebeuren. Het ingeven en verwerken van 340 formulieren nam veel tijd en energie in beslag.

3.2 Terugblik praktische uitwerking

Net zoals bij het vooronderzoek kostte het een extra inspanning om scholen warm te maken voor de interactieve infosessies. Om de drempel te verlagen mocht elke school binnen een periode van twee weken een moment kiezen, eveneens kon de sessie vanaf vier leerkrachten doorgaan.

De leerkrachten waren erg geboeid door de tools die ik gebruikte. Kahoot was voor meer dan de helft onbekend terrein. Vooral het competitieve element trok hun aandacht: leerkrachten probeerden zo snel en juist mogelijk te antwoorden om hun collega's te overtreffen.

Het scorebord, dat getoond werd na elke vraag, riep veel reactie op. Ik zag duidelijk dat ze geamuseerd en geïnteresseerd waren. Ik ben ervan overtuigd dat het gebruikersaantal van Kahoot gestegen is na de sessies. Bij de Padletdemonstratie deden sommigen spontaan mee via hun tablet. Googles nieuwszoeker was bij de meesten al gekend, hier spendeerde ik minder tijd aan. Ik werd tijdens de sessie geregeld onderbroken door de vraag: "Kunnen we die info ergens nalezen?" De folder met extra informatie en tips bleek zeer nuttig: de stapel boekjes was na elke sessie verdwenen, alsook de bundels met schoolresultaten. Twee leerkrachten hebben hun e-mailadres achtergelaten. Ze willen graag het volledige eindwerk lezen. Het was een aangename ervaring om te mogen 'lesgeven' aan dit doelpubliek. Volgende reacties werden mij per mail toegestuurd:

"Dag Wouter,

*Bedankt voor de prima presentatie en documenten.
Mijn collega's en ik waren echt enthousiast over je onderzoek en aanpak.
Heb de info naar alle collega's doorgestuurd.*

Wens je fijne feestdagen!"

(Brigitte Vos, coördinator eerste graad, Wico-Campus Sint-Hubertus)

"Dag Wouter

*Ook hartelijk dank voor jouw inzet!
Het was een mooie en goed onderbouwde presentatie.
Je hebt duidelijk met veel goesting, inspanning én plezier rond dit thema gewerkt.
Nog veel succes met je project en je bachelorproef."*

(Martine Bollen, directeur eerste graad, Wico-Campus Mater Dei)

"Dank je wel Wouter. Nog veel succes verder.

*Je presentatie was knap gedaan.
Veel leerkrachten staan minder op hun gemak voor een groep."*

(Bart Vangrieken, leraar natuurwetenschappen, Middenschool Leopoldsburg)

Besluit

De onderzoeken vernoemd in “1.1 Probleemoriëntering” tonen een daling in het actualiteitsgedrag aan. Deze is het grootst bij jongeren. Uit eigen bevraging bij leerlingen uit de eerste graad A-stroom blijkt dat de grootste groep jongeren de actualiteit minder dan één keer per maand volgt¹⁰. Toch geeft het merendeel van de jongeren aan dat ze het belangrijk vinden om de actualiteit te volgen, ongeveer één op de drie vindt dit zelfs heel belangrijk. Daarnaast vindt ongeveer de helft dat door de actualiteit hun inzicht in de wereld verdiept wordt. De sociale media zijn veruit het populairste medium

Nieuwsgeving is te saai en te eentonig en zou te veel ‘moeilijke woorden’ bevatten, zo stellen de leerlingen uit de eerste graad A-stroom. In het ‘ideale nieuws’ leggen journalisten moeilijke woorden uit, scheppen ze context en komen thema’s zoals technologie en muziek meer aan bod. Op vormelijk vlak mag er gelachen worden, bewegen nieuwsankers op een enthousiaste manier en wordt er minder gepraat. Om de vrijgekomen tijd op te vullen worden meer beelden getoond waarin leeftijdsgenoten aan bod komen. Verder mag nieuws niet alleen negatief zijn. De terroristische gebeurtenissen uit 2016 hadden eveneens een invloed: de jongeren volgen de actualiteit meer. Bij deze beslissing speelt angst een grote rol.

Leerkrachten zijn in functie van hun lestaak bezig met nieuwsgeving. Daarnaast volgen de meesten eveneens het algemene nieuws. Actualiteit wordt voornamelijk gebruikt als inleiding op een nieuw leerstofonderdeel of om de link met het dagelijkse leven aan te tonen. Bij die integratie valt op dat leraren hun lessen trachten te kleuren met nieuwsitems, maar dat een minderheid de leerlingen daadwerkelijk aanzet om de actualiteit te volgen. Een extra actualiteitsvak inlassen om jongeren meer actuaagezind te maken, zal volgens hen een averechts effect hebben.

Binnen het onderwijskader wordt er in mindere mate verwezen naar actualiteit. De vakgebonden eindtermen vermelden het nauwelijks. Wel zijn er doelstellingen die een zekere vorm van actualiteitsgerichtheid vereisen, maar niet vermelden. De vakoverschrijdende eindtermen lijsten mediawijsheid op als sleutelcompetentie, dit begrip is nauw verbonden met actualiteit.

De maatschappelijke kennis van jongeren kan aangescherpt worden door nieuwsgeving. Een goede parate kennis van de maatschappij versterkt de burgerzin. Jongeren enthousiast maken voor nieuwsgeving draagt dus indirect bij aan een goede ontwikkeling van de burgerzin en het actief burgerschap.

De opgebouwde kennis uit het vooronderzoek werd gebruikt als basis voor de interactieve infosessie en de info-folder. Hierin komen onder andere de onderzoeksresultaten beknopt aan bod. Vooral belangrijk zijn de ‘tips’ om meer en efficiënter rond actualiteit te werken. Ten eerste bestaan deze ‘tips’ uit algemene richtlijnen, ten tweede komen er concrete tools zoals Padlet en Googles nieuwszoeker aan bod, ten slotte wordt er verwezen naar interessante werkvormen en sites waaronder Press Cartoon Belgium.

¹⁰ Via de getoetste kanalen: krant, tv, radio, internet en sociale media.

De interactieve manier waarop de onderzoeksresultaten en tips werden voorgesteld enthousiasmeerde de leerkrachten. Eveneens bood de demonstratie van de tools inspiratie.

Door de digitale trend in het onderwijs nemen de didactische mogelijkheden steeds toe. Leerkrachten kunnen dit aanbod onder andere gebruiken om de actualiteitszin van leerlingen te stimuleren. Door leraren te informeren over deze nieuwe mogelijkheden en daarmee hun didactisch blikveld te verruimen, wordt een eerste stap gezet richting een meer actualiteitsgericht onderwijs.

Literatuurlijst

- Aan de slag.* (sd). Opgeroepen op oktober 3, 2016, van Google News:
https://support.google.com/news/answer/106259?hl=nl&ref_topic=2428790
- Adriaenssens, L., Degroote, J., & Delmaire, L. (2014). *Methodieken om aan de slag te gaan met actualiteit*. Brussel: BTC.
- Cauwenberge, A. V. (2009). *The Quest for Young Eyes*. Radboud Universiteit Nijmegen, Katholieke Universiteit Leuven .
- Couldry, N., Livingstone, S., & Markham, T. (2010). *Media consumption and public engagement*. Palgrave Macmillan.
- Departement Onderwijs en Vorming. (2008). Het Vlaams onderwijslandschap in een notendop. Brussel.
- Departement Onderwijs en Vorming. (2010). VOET@2010 Nieuwe vakoverschrijdende eindtermen voor het secundair onderwijs. Brussel.
- Departement Onderwijs en Vorming. (sd). *Secundair onderwijs - Tweede en derde graad - Algemene uitgangspunten*. Opgeroepen op november 20, 2016, van Onderwijs Vlaanderen: <http://www.ond.vlaanderen.be/curriculum/secundair-onderwijs/tweede-graad/algemene-uitgangspunten/index.htm>
- Eveland, W., Shah, D., & Kwak, N. (2003). *Assessing causality in the cognitive mediation model: A panel study of motivations, information processing and learning during campaign 2000*. Sage Publications. doi:10.1177/0093650203253369
- Free vector icons.* (sd). Opgeroepen op oktober 10, 2016, van Flaticon:
<http://www.flaticon.com/>
- GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap . (2016). Pedagogisch project. Brussel.
- Hirtt, N. (2008). *Studie naar de maatschappelijke kennis van jongeren*. Brussel: Oproep Voor een Democratische School.
- Home.* (2016, oktober 20). Opgehaald van Press Cartoon Belgium:
<http://www.presscartoon.com/nl/accueil>
- Hornikx, I., Kelchtermans, R., Palmen, L., Quetin, A.-C., & Trio, M. (2013). Opvoedkunde 1a: eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Hasselt, Limburg.
- Ik ben bang, verdrietig, boos door de aanslagen. wat nu?* (sd). Opgeroepen op oktober 27, 2016, van Awel: <https://www.awel.be/veelgestelde-vragen/ik-ben-bang-verdrietig-boos-door-de-aanslagen-wat-nu>
- Klier'10. (sd). *Cartoons*. Opgeroepen op september 23, 2016, van Kranten in de klas:
<https://www.krantenindeklas.be/fotos/cartoons.html>

- Lectrr. (sd). *De week volgens Lectrr*. Opgeroepen op oktober 20, 2016, van De Standaard: <http://www.standaard.be/tag/lectrr-cartoon>
- Martens, P. (2013, Januari 23). Algemene kennis van leraren in opleiding. *Knack*, pp. 22-26.
- Onbekend. (sd). *Structuur WICO Campus TIO*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Wico-Campus TIO: <http://tio.wico.be/eerste-grad/structuur/>
- Onbekend. (sd). *Studieaanbod*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Wico-Campus Salvator: <http://sah.wico.be/campus/studieaanbod/>
- Onbekend. (sd). *Studieaanbod*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Wico-Campus Sint-Hubertus: <http://shn.wico.be/studieaanbod/tweede-grad/>
- Onbekend. (sd). *Studieaanbod*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Atheneum Leopoldsburg: <http://www.atheneumleopoldsburg.be/studieaanbod.html>
- Onbekend. (sd). *Studieaanbod 2016-2017*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Wico-Campus Mater Dei: <http://mdo.wico.be/opleidingen/overzicht/>
- Onbekend. (sd). *Wico-Campus Mater Dei*. Opgeroepen op oktober 5, 2016, van Wico-Campus Mater Dei: <http://mdo.wico.be/>
- Padlet tour*. (sd). Opgeroepen op oktober 6, 2016, van Padlet: <http://jn.padlet.com/article/252-padlet-tour>
- Patterson, T. E. (2007). *Young People and News*. John F. Kennedy School of Government, Harvard University .
- Peeters, J. (2015, maart 29). *Omgaan met angst*. Antwerpen.
- Pew Research Center. (2012). *Trends in News Consumption: 1991-2012*. Washington D.C.
- Pixabay*. (sd). Opgeroepen op oktober 12, 2016, van Gratis rechtenvrije afbeeldingen van hoge kwaliteit: <https://pixabay.com/>
- Struyven, K., Baeten, M., Kyndt, E., & Sierens, E. (2009). *Groot worden*. Tiel: Lannoo Campus.
- Swerts, J., & Kurt, M. (2012). *Algemene kennis van leraren in opleiding*. KHLim.
- Vakgebonden-, vakoverschrijdende eindtermen en uitgangspunten*. (sd). Opgeroepen op december 3, 2016, van Onderwijs Vlaanderen Secundair onderwijs - Eerste graad: <http://www.ond.vlaanderen.be/curriculum/secundair-onderwijs/eerste-grad/index.htm#A2>
- Van Waeg, S., D'Hanens, K., & e.a. (2016). *Apestaartjaren-onderzoek*. Universiteit Gent, Mediaraven, Linc, Gent.

Van Zelst, M. (2014, september 16). Angst vanuit gestaltperspectief (achtergrondtekst).

Vlaamse Kenniscentrum Mediawijsheid. (2016, december 4). *Dossiers: Wat is dat? Mediawijs?* Opgehaald van Kenniscentrum mediawijsheid:
<http://mediawijs.be/mediabank/wat-mediawijs>

Wilschut, A., & Van Der Hoek, B. (2012). *Burgerschapsvorming en de maatschappijvakken*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.

Winkels, J., & Hoogeveen, P. (2014). *Het didactische werkvormen boek*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.

Geraadpleegde werken

- Bröckling, U. (2005). *Sleutelwoorden : de actualiteit in 44 begrippen*. Amsterdam: Sun.
- Claire. (2015). *Interactief*. Opgeroepen op 24 oktober, 2016, van Lestools:
<https://lestools.wordpress.com/category/interactie/>
- Cornet, Y., Van de Gein, F., Riemens, C., & Stoel, J.-P. (2009). *Verdiert actualiteit tijd?* Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Demets, J. (2008). *De wereld op je bord*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.
- Digital Agency BRONSO. (2014, mei 25). *Longitudinaal vs. cross-sectioneel*. Opgeroepen op november 18, 2016, van BRONSO:
<https://www.bronso.nl/blog/sociologie/longitudinaal-vs-cross-sectioneel>
- Drok, N., & Schwarz, F. (2009). *Jongeren, nieuwsmedia en betrokkenheid*. Hogeschool Windesheim, Stichting Krant in de Klas, Amsterdam.
- Eerdekens, E. (2012, december 5). *Nieuwssites belangrijkste medium voor actualiteit*. Opgeroepen op september 25, 2016, van Knack:
<http://www.knack.be/nieuws/belgie/nieuwssites-belangrijkste-medium-voor-actualiteit/article-normal-73801.html>
- Fauconnier, G. (1995). *Mens en media : een introductie tot de massacommunicatie*. Leuven: Garant.
- Gelinck, C., & Noordink, H. (2016, mei). *Waarom nu maatschappijvakken invoeren?* . Nederland.
- Hooghe, M. (2012). *Jongeren, politiek en burgerschap : politieke socialisatie bij Belgische jongeren*. Leuven: Acco.
- Kashdan, T. (2010). *Nieuwsgierig?* Het Spectrum.
- Kiebooms, S. (2015). *De scholenquiz: een project van PXL-Education en HBVL. Een gids voor leerlingen en leerkrachten*. PXL Education, HBVL, Hasselt.
- Knack. (2016, september 1). *Gemeenschapsonderwijs wil leerlingen dit schooljaar burgerschap bijbrengen*. Opgeroepen op oktober 14, 2016, van Knack:
<http://www.knack.be/nieuws/belgie/gemeenschapsonderwijs-wil-leerlingen-dit-schooljaar-burgerschap-bijbrengen/article-normal-747079.html>
- Knack. (2016, oktober 9). *Kan je actief burgerschap wel aanleren binnen de vier muren van een klaslokaal?* Opgeroepen op oktober 14, 2016, van Knack:
<http://www.knack.be/nieuws/belgie/kan-je-actief-burgerschap-wel-aanleren-binnen-de-vier-muren-van-een-klaslokaal/article-opinion-762219.html>

- Knack Focus. (2015, september 15). *Tv-zender JIM stopt ermee en ruimt plaats voor nieuwe kindertzender*. Opgeroepen op december 15, 2016, van Knack Focus: <http://focus.knack.be/entertainment/tv-radio/tv-zender-jim-stopt-ermee-en-ruimt-plaats-voor-nieuwe-kindertzender/article-normal-605371.html>
- Lieten, I., & Smet, P. (2012). *Conceptnota mediawijsheid*. Vlaamse overheid, Brussel.
- Mediawijzer. (sd). *Lesmateriaal mediawijsheid*. Opgeroepen op december 11, 2016, van Mediawijsheid.nl: <https://www.mediawijsheid.nl/lesmateriaal/>
- Neyt, G. (2016, mei 10). *Generatie Z staat klaar om de werkvloer in te nemen*. Opgeroepen op december 12, 2016, van Het Nieuwsblad: http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20160510_02282187
- Nieuws in de klas. (2016, november 15). *Cartoons in het nieuws*. Opgeroepen op december 20, 2016, van Nieuws in de klas: <https://www.nieuwsindeklas.nl/nieuws/cartoons-in-het-nieuws>
- Nieuwsmuur. (2015, november 3). *Preview: steeds meer jongeren volgen het nieuws via de social media*. Opgeroepen op september 22, 2016, van NOS: <http://nos.nl/nieuwsuur/video/2066855-preview-steeds-meer-jongeren-volgen-het-nieuws-via-de-social-media.html>
- SVDJ. (2012, juli 10). *De voortdurende zoektocht om nieuws voor jongeren aantrekkelijk te maken*. Opgeroepen op oktober 8, 2016, van Stimuleringsfonds voor de journalistiek: <https://www.svdj.nl/nieuws/de-voortdurende-zoektocht-om-nieuws-voor-jongeren/>
- Symbaloo. (sd). *About Symbaloo*. Opgeroepen op oktober 2, 2016, van Symbaloo EDU: <http://www.symbalooedu.com/about/>
- T'Sas, J. (2012, april 12). *Lezen we straks beter dankzij het nieuws?* Opgeroepen op november 12, 2016, van Taalschrift: <http://taalschrift.org/editie/87/lezen-we-straks-beter-dankzij-het-nieuws>
- Van Hall, C. (sd). *Nieuws in de klas*. Opgeroepen op november 12, 2016, van Kosteloze nieuwsmedia voor het onderwijs: <https://www.nieuwsindeklas.nl/>
- Verhoeven, C. (1996). *De duur van de actualiteit*. Damon.
- Vlaamse overheid. (sd). *Ontdek Het Archief voor onderwijs*. Opgeroepen op oktober 1, 2016, van Het archief onderwijs: <https://onderwijs.hetarchief.be/>
- Wablieft. (2015). *Wablieft-kranten in de klas (handleiding)*.
- Willoughby, M. (2015). *Actua in de klas: een didactische gids*. PXL Education, Hasselt.
- Wilschut, A., Van der Hoek, B., & Keissen, H. (2012). *Burgerschapsvorming en de maatschappijvakken*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.

Bijlagen

Bijlage 1 | Enquête

Volg jij de actualiteit?

Mijn naam is Wouter. Ik doe onderzoek naar actualiteit in het onderwijs. Ik gebruik jouw antwoorden om leerkrachten tips en ideeën mee te geven. Hierdoor kunnen zij actualiteit op meer manieren gebruiken in de les.

Zo wordt je schooldag nog interessanter.

Beantwoord volgende vragen zo eerlijk mogelijk. Je antwoorden zijn volledig anoniem. Het invullen duurt ongeveer 5 tot 10 minuten.

1. Omcirkel of markeer het juiste antwoord.

Ik ben een **meisje** / **jongen** en zit in het **eerste** / **tweede** middelbaar.

Ik ben **11** / **12** / **13** / **14** / **15** / **16** jaar oud.

2. Hoe vaak lees jij een papieren krant? Kruis het juiste antwoord aan.

- 1 keer per dag.
- 5 keer per week.
- 2 keer per week.
- 1 keer per week.
- Minder dan 1 keer per maand.

3. Hoe vaak kijk je naar het nieuws op tv?

- 1 keer per dag.
- 5 keer per week.
- 2 keer per week.
- 1 keer per week.
- Minder dan 1 keer per maand.

4. Hoe vaak luister je naar het nieuws op de radio?

- 1 keer per dag.
- 5 keer per week.
- 2 keer per week.
- 1 keer per week.
- Minder dan 1 keer per maand.

5. Hoe vaak bekijk je nieuwssites op het internet?

(Sociale media niet meegeteld.)

- 1 keer per dag.
- 5 keer per week.
- 2 keer per week.
- 1 keer per week.
- Minder dan 1 keer per maand.

6. Hoe vaak bekijk je nieuwsartikels op sociale media?

(bv. Facebook, Twitter, Pinterest, Instagram, Snapchat...)

- 1 keer per dag.
- 5 keer per week.
- 2 keer per week.
- 1 keer per week.
- Minder dan 1 keer per maand.
- Ik gebruik geen sociale media.

7. Denk na over de volgende uitspraken.

Geef je eigen mening door een kruisje te zetten bij het antwoord dat bij jou past.

A. Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

B. Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

C. Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

D. Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

E. De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

F. Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.

- Ik ga** helemaal akkoord.
- Ik ga** gedeeltelijk akkoord.
- Ik ga** helemaal niet akkoord.

8. Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit veel / een beetje / niet volg (omcirkel of markeer het juiste). Geef hiervoor twee redenen.

.....
.....
.....

9. Op welke manieren zouden journalisten de actualiteit interessanter kunnen maken?

.....
.....
.....

10. Hebben de terroristische aanslagen ervoor gezorgd dat je meer of minder de actualiteit volgt? Of is er niets veranderd? Kruis aan en leg je antwoord kort uit.

- Ik ben de actualiteit **meer** gaan volgen.
- Ik ben de actualiteit **minder** gaan volgen.
- Ik volg de actualiteit **net hetzelfde** als voor de aanslagen.

.....
.....
.....

Bedankt

Dankzij jou ben ik weer een stap verder in mijn onderzoek.

Bijlage 2 | Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Mater Dei

ONDERZOEKSRESULTATEN

Wouter Jannis | wouter.jannis@student.pxl.be | PXL education

Afzonderlijke resultaten voor Wico-Campus Mater Dei

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevroegd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lesstaak verkennen.

Om uiteindelijk beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

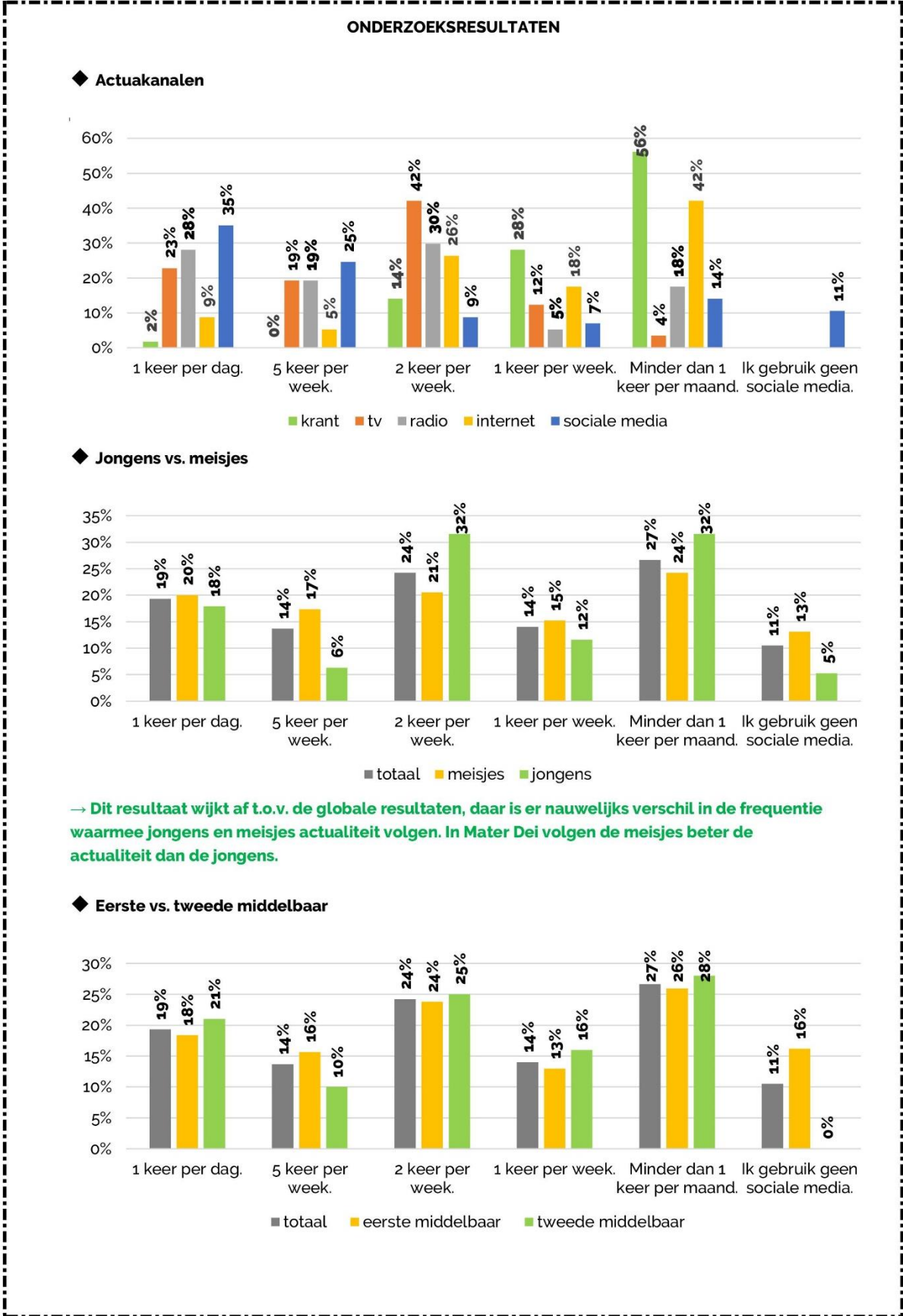
DE RESULTATEN?

Zie folder voor globale resultaten, besluiten en richtlijnen i.v.m. actualiteitsintegratie. Daarnaast vindt u er enkele tips over omgaan met bezorgde leerlingen.

In totaal namen **340 leerlingen** verspreid over **5 middelbare scholen** deel aan dit onderzoek.

In **Wico-Campus Mater Dei** vulden **57 leerlingen (17 % van totaal)** de enquête in.

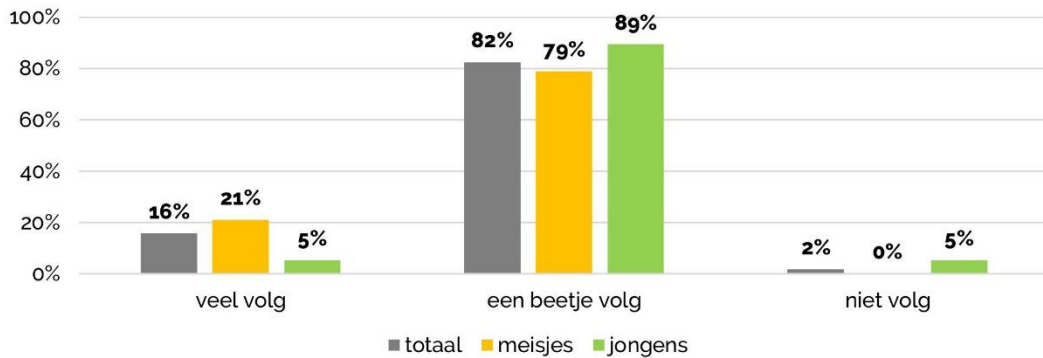
	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	26	11	37
2de jaar	12	8	20
Totaal	38	19	57

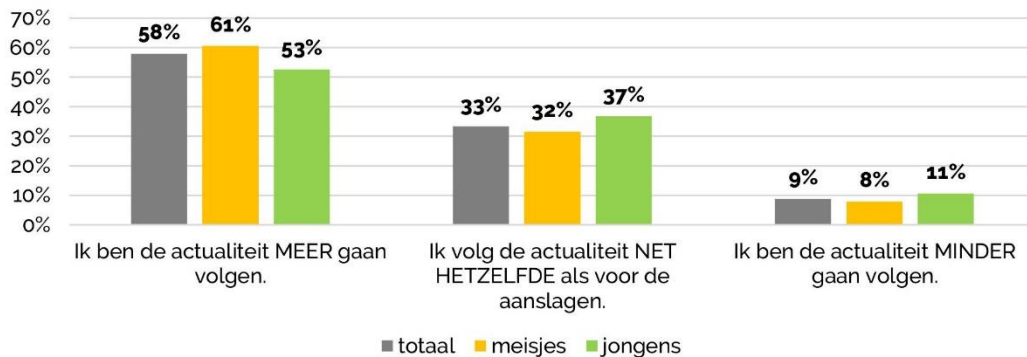
ONDERZOEKSRISULTATEN

◆ **Eigen inschatting actualiteitsgedrag**

Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit...

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

◆ **Attitude t.o.v. actualiteit** (deels akkoord niet meegeteld)

A. *Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.*

helemaal akkoord **42 %** ↔ helemaal niet akkoord **0 %**

B. *Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.*

helemaal akkoord **16 %** ↔ helemaal niet akkoord **16 %**

C. *Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.*

helemaal akkoord **65 %** ↔ helemaal niet akkoord **2 %**

D. *Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.*

helemaal akkoord **0 %** ↔ helemaal niet akkoord **58 %**

E. *De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.*

helemaal akkoord **37 %** ↔ helemaal niet akkoord **11 %**

F. *Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.*

helemaal akkoord **32 %** ↔ helemaal niet akkoord **12 %**

Bijlage 3 | Afzonderlijk resultaat Wico-Campus TIO

ONDERZOEKSRESULTATEN

Wouter Jannis | wouter.jannis@student.pxl.be | PXL education

Afzonderlijke resultaten voor Wico-Campus TIO

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevestigd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lesstof verkennen. **Om uiteindelijk** beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

DE RESULTATEN?

Zie folder voor globale resultaten, besluiten en richtlijnen i.v.m. actualiteitsintegratie. Daarnaast vindt u er enkele tips over omgaan met bezorgde leerlingen.

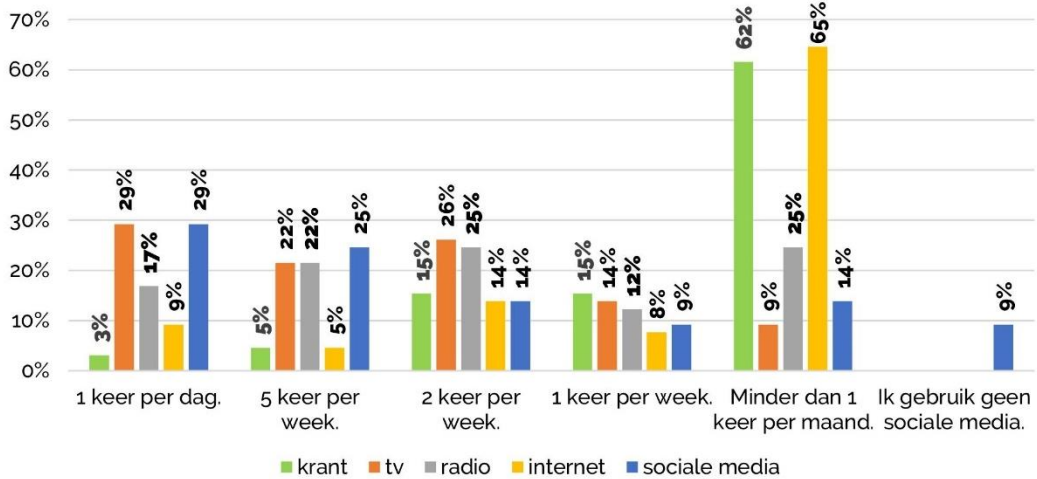
In totaal namen **340 leerlingen** verspreid over **5 middelbare scholen** deel aan dit onderzoek. In **Wico-Campus TIO** vulden **65 leerlingen (19 %** van totaal) de enquête in.

	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	2	24	26
2de jaar	0	39	39
Totaal	2	63	65

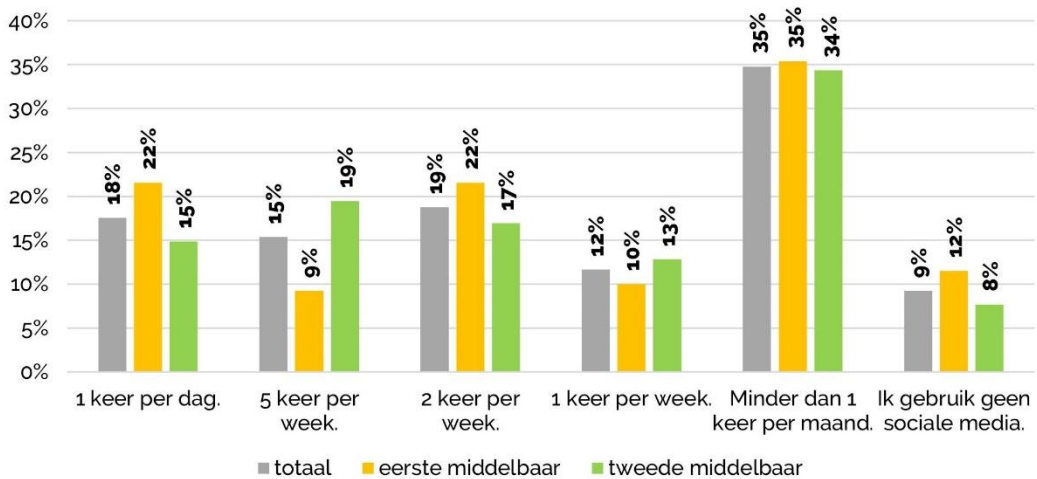
Door het lage aantal meisjes worden jongens en meisjes niet met elkaar vergeleken. Het aantal meisjes is immers niet representatief. Deze vergelijking is terug te vinden in de folder.

ONDERZOEKSRESULTATEN

◆ **Actuakanalen**

◆ **Eerste vs. tweede middelbaar**

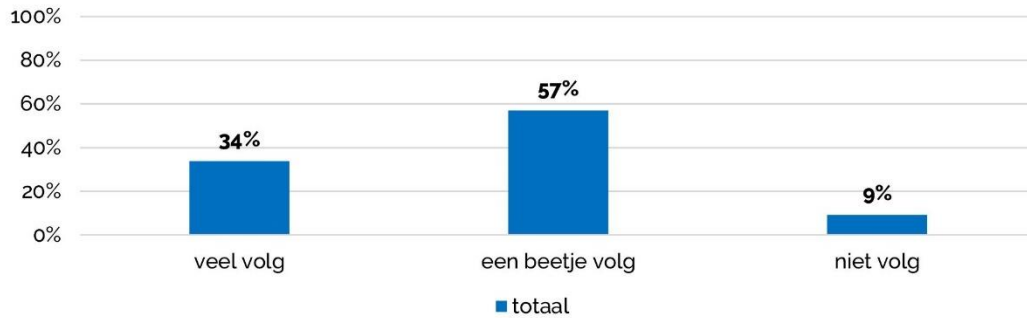

→ Deze grafiek kijkt af t.o.v. de globale resultaten, daar blijft het actuagedrag ongeveer gelijk. In TIO is er een daling merkbaar bij de overgang van het eerste naar het tweede middelbaar. Jongeren volgen de actualiteit dus minder periodiek.

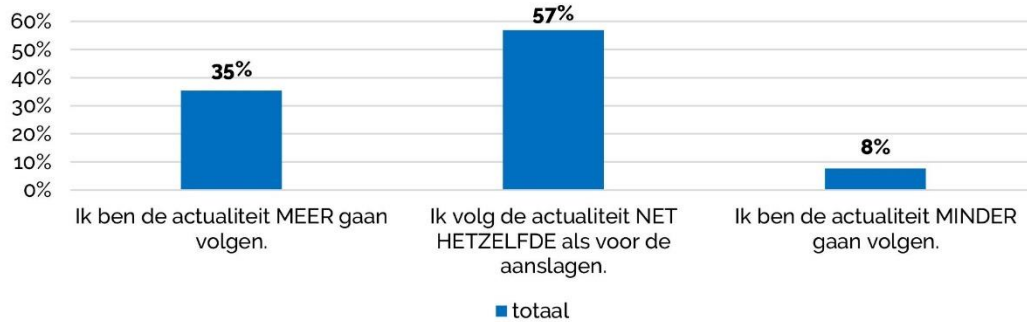
ONDERZOEKSRÉSULTATEN

◆ **Eigen inschatting actualiteitsgedrag**

Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit...

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

→ Deze grafiek kijkt af t.o.v. de globale resultaten: de groep jongeren die de actualiteit meer is gaan volgen, is beduidend kleiner 35 % dan de overkoepelende resultaten (47 %).

◆ **Attitude t.o.v. actualiteit** (deels akkoord niet meegeteld)

A. Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.

helemaal akkoord **32 %** ↔ helemaal niet akkoord **6 %**

B. Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.

helemaal akkoord **26 %** ↔ helemaal niet akkoord **20 %**

C. Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.

helemaal akkoord **58 %** ↔ helemaal niet akkoord **6 %**

D. Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.

helemaal akkoord **6 %** ↔ helemaal niet akkoord **62 %**

E. De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.

helemaal akkoord **42 %** ↔ helemaal niet akkoord **8 %**

F. Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.

helemaal akkoord **43 %** ↔ helemaal niet akkoord **12 %**

Bijlage 4 | Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Sint-Hubertus

ONDERZOEKSRÉSULTATEN

Wouter Jannis | wouter.jannis@student.pxl.be | PXL education

Afzonderlijke resultaten voor Wico-Campus Sint-Hubertus

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevroagd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lestaak verkennen.

Om uiteindelijk beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

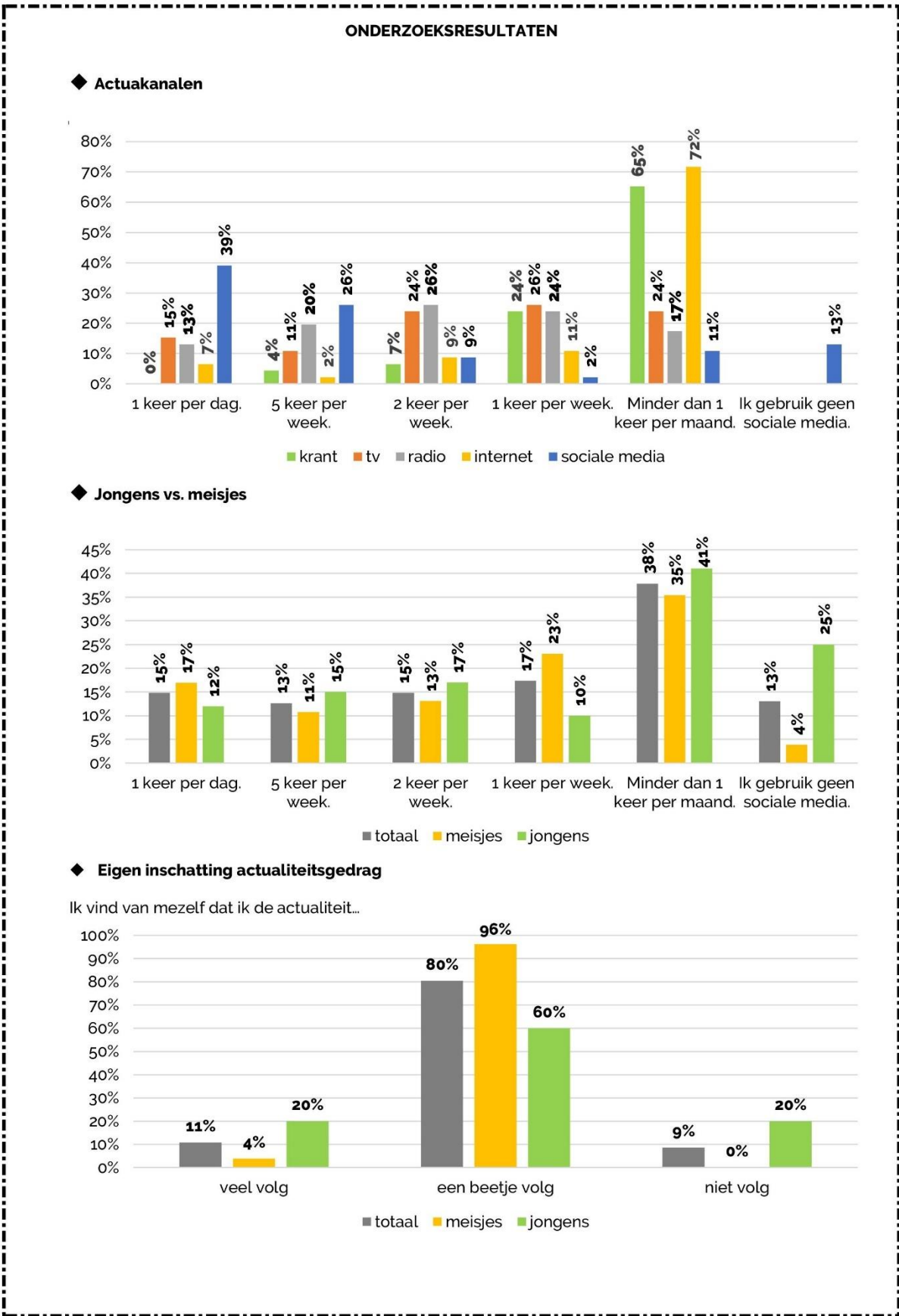
DE RESULTATEN?

Zie folder voor globale resultaten, besluiten en richtlijnen i.v.m. actualiteitsintegratie. Daarnaast vindt u er enkele tips over omgaan met bezorgde leerlingen.

In totaal namen **340 leerlingen** verspreid over **5 middelbare scholen** deel aan dit onderzoek.

In **Wico-Campus Sint-Hubertus** vulden **46 leerlingen (14 % van totaal)** de enquête in.

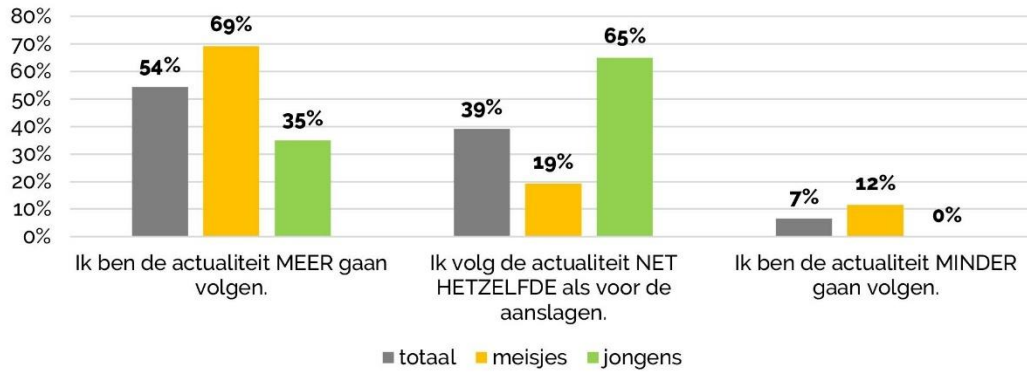
	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	0	0	0
2de jaar	26	20	46
Totaal	26	20	46

ONDERZOEKSRISULTATEN

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

◆ **Attitude t.o.v. actualiteit** (deels akkoord niet meegeteld)

A. *Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.*
helemaal akkoord **22 %** ↔ helemaal niet akkoord **4 %**

B. *Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.*
helemaal akkoord **11 %** ↔ helemaal niet akkoord **26 %**
→ **Dit resultaat wijkt af t.o.v. de globale resultaten, daar is de mening tegengesteld.**
helemaal akkoord **20 %** ↔ helemaal niet akkoord **16 %**

C. *Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.*
helemaal akkoord **43 %** ↔ helemaal niet akkoord **4 %**

D. *Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.*
helemaal akkoord **7 %** ↔ helemaal niet akkoord **72 %**

E. *De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.*
helemaal akkoord **22 %** ↔ helemaal niet akkoord **9 %**

F. *Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.*
helemaal akkoord **48 %** ↔ helemaal niet akkoord **7 %**

Bijlage 5 | Afzonderlijk resultaat Wico-Campus Salvator

ONDERZOEKSRESULTATEN

Wouter Jannis | wouter.jannis@student.pxl.be | PXL education

Afzonderlijke resultaten voor Wico-Campus Salvator

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevestigd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lesstof verkennen. **Om uiteindelijk** beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

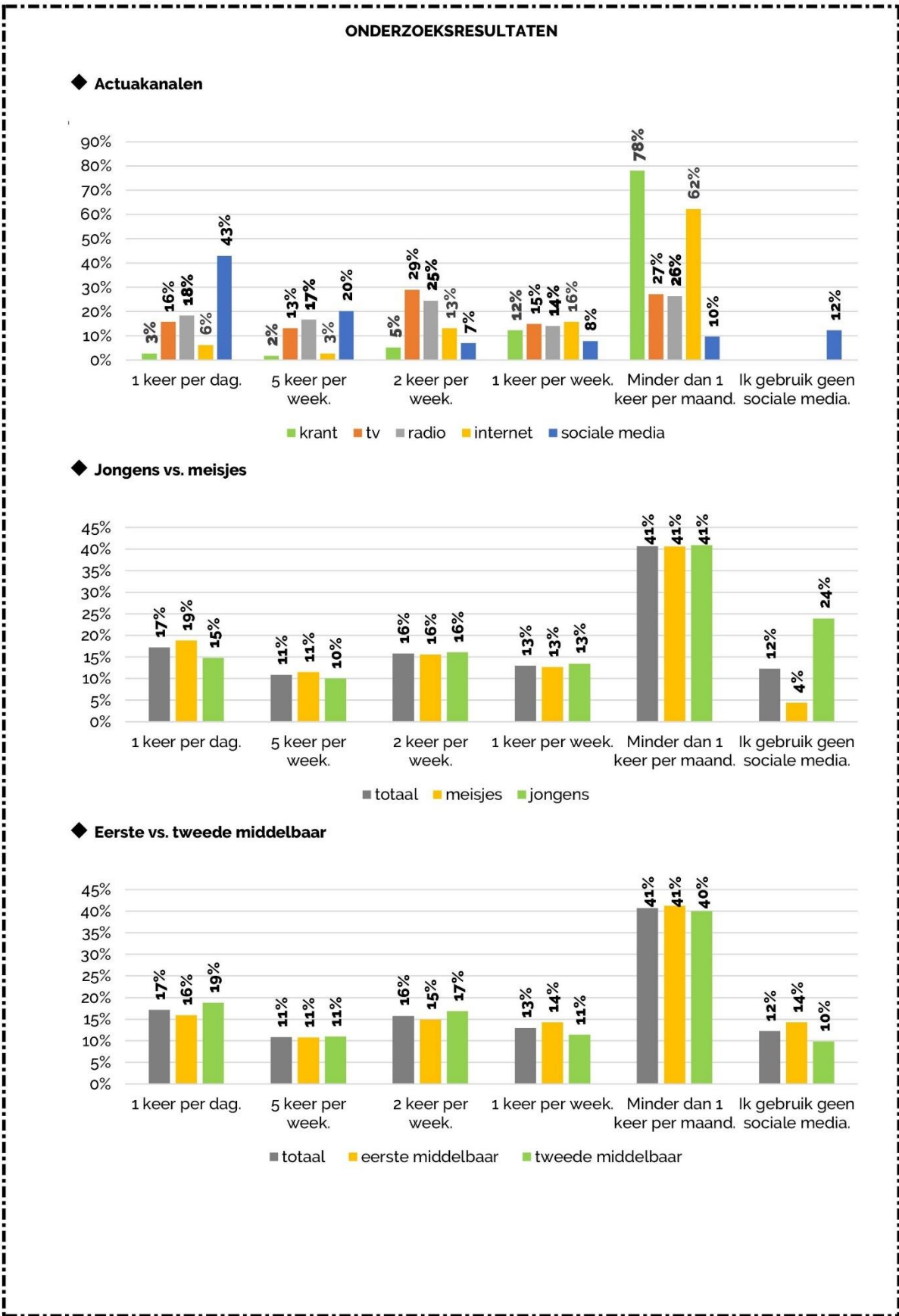
DE RESULTATEN?

Zie folder voor globale resultaten, besluiten en richtlijnen i.v.m. actualiteitsintegratie. Daarnaast vindt u er enkele tips over omgaan met bezorgde leerlingen.

In totaal namen **340 leerlingen** verspreid over **5 middelbare scholen** deel aan dit onderzoek. In **Wico-Campus Salvator** vulden **114 leerlingen (34 % van totaal)** de enquête in.

	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	34	29	63
2de jaar	34	17	51
Totaal	68	46	114

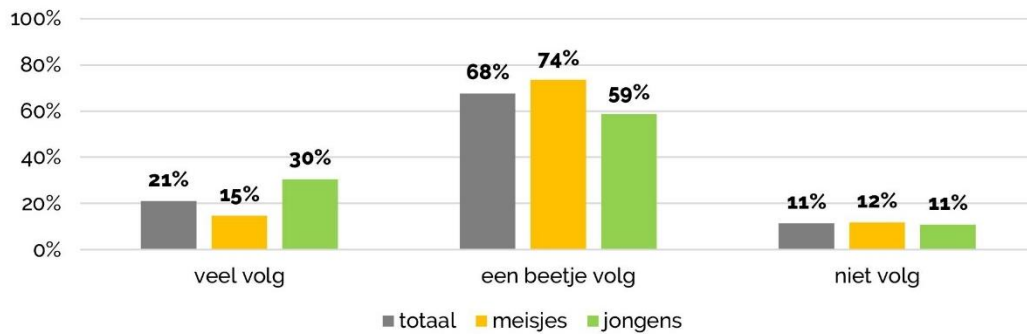

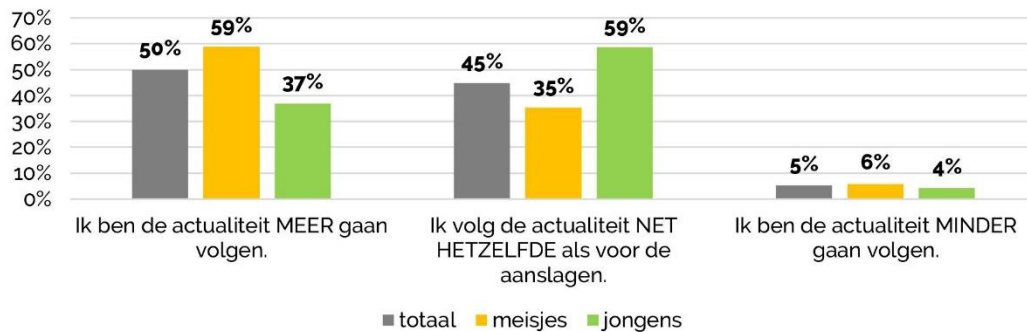
ONDERZOEKSRESULTATEN

◆ **Eigen inschatting actualiteitsgedrag**

Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit...

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

◆ **Attitude t.o.v. actualiteit** (deels akkoord niet meegeteld)

A. Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.

helemaal akkoord **22 %** ↔ helemaal niet akkoord **5 %**

B. Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.

helemaal akkoord **14 %** ↔ helemaal niet akkoord **14 %**

→ Dit resultaat wijkt af t.o.v. de globale resultaten, daar gaat de meerderheid akkoord.

helemaal akkoord **20 %** ↔ helemaal niet akkoord **16 %**

C. Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.

helemaal akkoord **33 %** ↔ helemaal niet akkoord **6 %**

D. Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.

helemaal akkoord **6 %** ↔ helemaal niet akkoord **66 %**

E. De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.

helemaal akkoord **18 %** ↔ helemaal niet akkoord **15 %**

F. Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.

helemaal akkoord **30 %** ↔ helemaal niet akkoord **16 %**

Bijlage 6 | Afzonderlijk resultaat Middenschool Leopoldsburg

ONDERZOEKSRESULTATEN

Wouter Jannis | wouter.jannis@student.pxl.be | PXL education

Afzonderlijke resultaten voor Middenschool Leopoldsburg

HET ONDERZOEK?

1. Bij 340 jongeren uit de eerste graad A-stroom werd bevestigd op welke manieren en in welke mate zij actualiteit volgen. Eveneens werden enkele actualiteitsovertuigingen afgetoetst.
2. Een interview met zeven leerkrachten van de eerste graad A-stroom, elk expert in een ander vak, over de integratie van nieuwsgeving in hun lessen en de actualiteitsbeleving van jongeren.

HET DOEL?

Eenzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen. **Anderzijds** de manieren waarop leerkrachten actualiteit beleven en integreren i.f.v. hun lesstof verkennen.

Om uiteindelijk beide partijen op elkaar af te stemmen en zo te streven naar een meer en efficiëntere integratie van actualiteit bij het lesgeven.

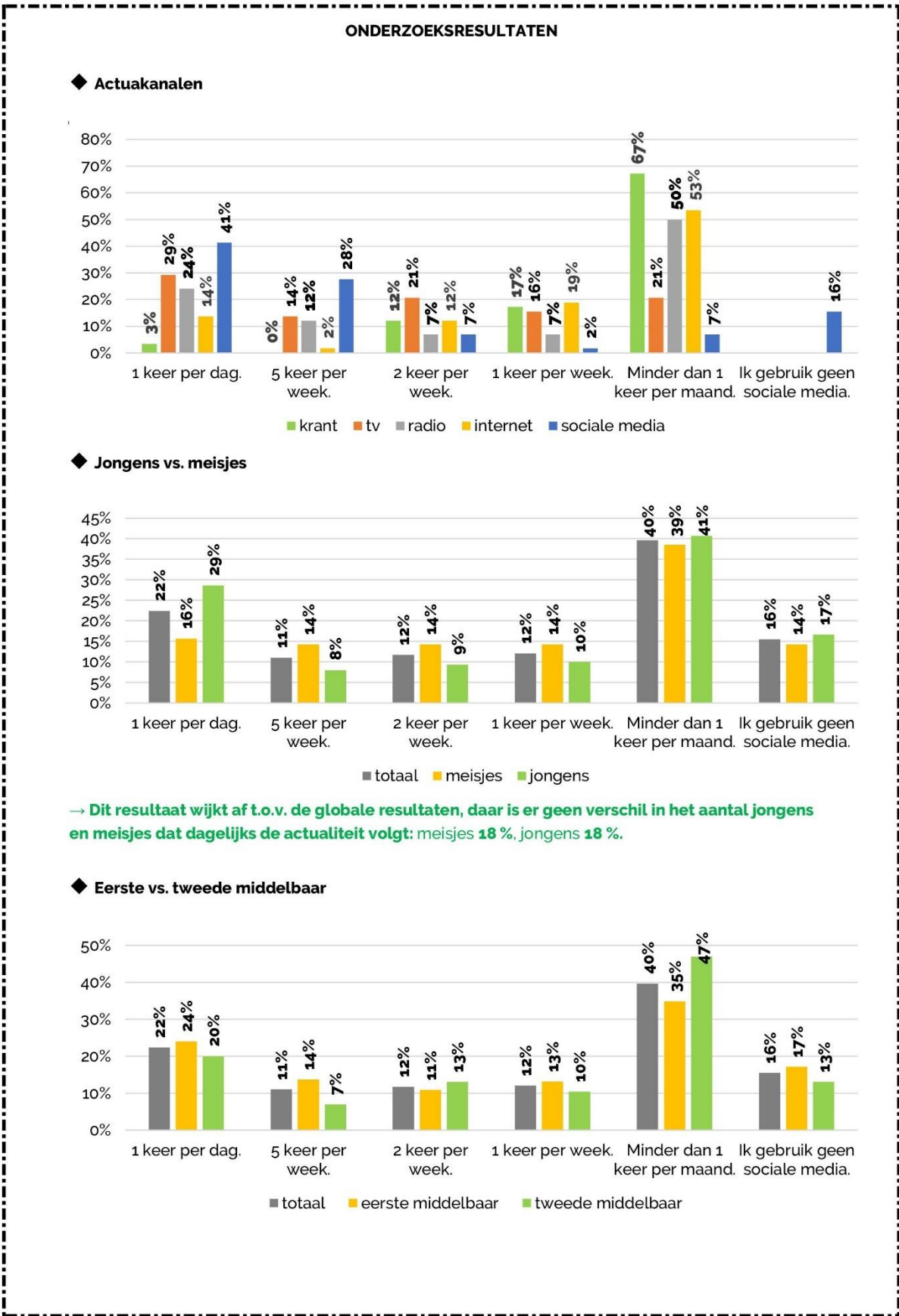
DE RESULTATEN?

Zie folder voor globale resultaten, besluiten en richtlijnen i.v.m. actualiteitsintegratie. Daarnaast vindt u er enkele tips over omgaan met bezorgde leerlingen.

In totaal namen **340 leerlingen** verspreid over **5 middelbare scholen** deel aan dit onderzoek.

In **Middenschool Leopoldsburg** vulden **58 leerlingen (17 % van totaal)** de enquête in.

	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	17	18	35
2de jaar	11	12	23
Totaal	28	30	58

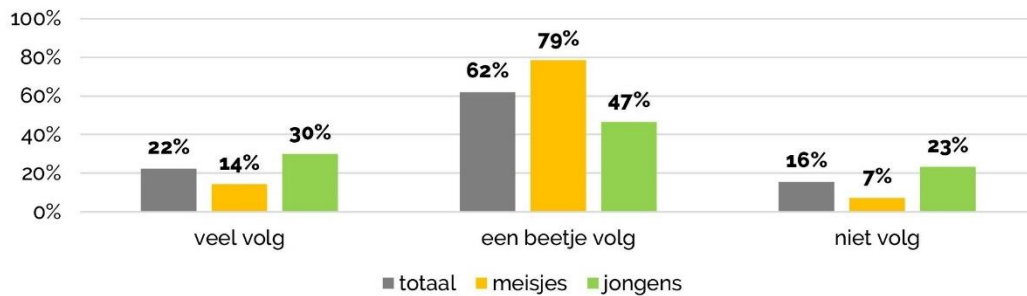

ONDERZOEKSRÉSULTATEN

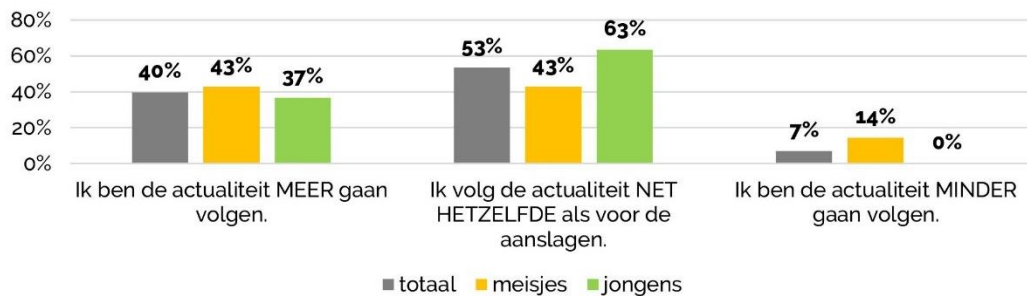
◆ **Eigen inschatting actualiteitsgedrag**

Ik vind van mezelf dat ik de actualiteit...

→ Dit resultaat wijkt af t.o.v. de globale resultaten. In Leopoldsburg is het totaal aantal leerlingen dat aangeeft de actualiteit niet te volgen relatief groot i.v.m. het algemeen resultaat: 10 % t.o.v. 16 %.

◆ **De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag**

◆ **Attitude t.o.v. actualiteit** (deels akkoord niet meegeteld)

A. Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.

helemaal akkoord 33 % ↔ helemaal niet akkoord 16 %

B. Actualiteit is vaak moeilijk te begrijpen. Er worden te veel ingewikkelde woorden gebruikt.

helemaal akkoord 34 % ↔ helemaal niet akkoord 9 %

C. Door de actualiteit te volgen, begrijp ik beter hoe de wereld in elkaar zit.

helemaal akkoord 55 % ↔ helemaal niet akkoord 7 %

D. Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.

helemaal akkoord 5 % ↔ helemaal niet akkoord 62 %

E. De meeste leerkrachten gebruiken recente nieuwtjes uit de krant, tv, radio of internet. Ze maken dus gebruik van actualiteit om de leerstof uit te leggen.

helemaal akkoord 36 % ↔ helemaal niet akkoord 10 %

F. Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.

helemaal akkoord 19 % ↔ helemaal niet akkoord 14 %

Bijlage 7 | Interviewvragen

Geschatte duur: ongeveer 25 minuten.

- 1. Als een leerling u zou vragen: mijnheer of mevrouw, wat is actualiteit eigenlijk? Wat zou u dan antwoorden?**
- 2. Welke nieuwsthema's boeien u het meest?**
- 3. Welke onderwerpen interesseren u helemaal niet?**
- 4. Via welke media volgt u de actualiteit?**
- 5. Wat is volgens u de houding van leerlingen in de eerste graad A-stroom t.o.v. het nieuws lezen, journaals kijken, actuasites openen, nieuwsflashes op de radio beluisteren, actualinks op Facebook aanklikken? Waarom denkt u dat?**
- 6. Denkt u dat leerlingen op de hoogte zijn van wat er in de wereld gebeurt? Hoe verklaart u dit? Vindt u dit begrijpelijk?**
- 7. Zijn er bepaalde struikelblokken die het moeilijk maken voor jongeren om de actualiteit te volgen?**
- 8. Welke plaats heeft actualiteit binnen uw vak? In welke mate gebruikt u actualiteit?**
- 9. Kost deze integratie veel moeite/voorbereiding?**
- 10. Moet er binnen elk vak aandacht worden besteed aan actualiteit? Of is er een nieuw vak nodig met daarin aandacht voor nieuws?**
- 11. Vindt u dat er tegenwoordig te weinig wordt gedaan om jongeren warm te maken voor het nieuws?**
- 12. Op welke manieren doet de school aan actuapromotie?**
- 13. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat jongeren meer bezig zijn met actualiteit? Op welke manieren kunnen we actualiteit interessant voor hen maken?**
- 14. Hebben de terroristische aanslagen ervoor gezorgd dat jongeren de actualiteit nauwer zijn gaan volgen? Of hebben ze net meer afstand genomen van het nieuwsgebeuren?**
- 15. Wat brengt de toekomst? Gaan jongeren nog verder vervreemd raken van de gebeurtenissen om hen heen of net nauwer verbonden?**

Bijlage 8 | PowerPoint

ACTUWA?
Actualiteit in het onderwijs.

Wouter Jannis | bachelorproef | PXL education

Dia 1

 Het onderzoek?
Onderzoeksvraag | testgroep

 De Kahoot quiz?
Hoe goed ken JJ de leerlingen?

 De resultaten?
Een beknopte blk

 De lichtlijnen?
Algemeen | concreet

 Meer informatie?
Leerlingen & angst | volledige resultaten Mater Dei | besluit interviews | compleet eindwerk en vooronderzoek

Dia 2

 Het onderzoek?
Onderzoeksvraag

Hoofdvraag:

Hoe kunnen we de actualiteitszin bij leerlingen in de eerste graad A-stroom stimuleren?

Dia 3

 Het onderzoek?
Onderzoeksvraag

Enerzijds het actualiteitsgedrag van jongeren en hun behoeften in kaart brengen

Anderzijds manieren waarop leerkrachten de actualiteit integreren verkennen

Om uiteindelijk beide partijen beter op elkaar af te stemmen en zo de actualiteit op een efficiëntere manier te integreren

Dia 4

 Het onderzoek?
Testgroep

- **7 interviews** bij verschillende leerkrachten
- **340 enquêtes** in **5** verschillende scholen

	Meisjes	Jongens	Totaal
1ste jaar	80	82	162
2de jaar	82	96	178
Totaal	162	178	340

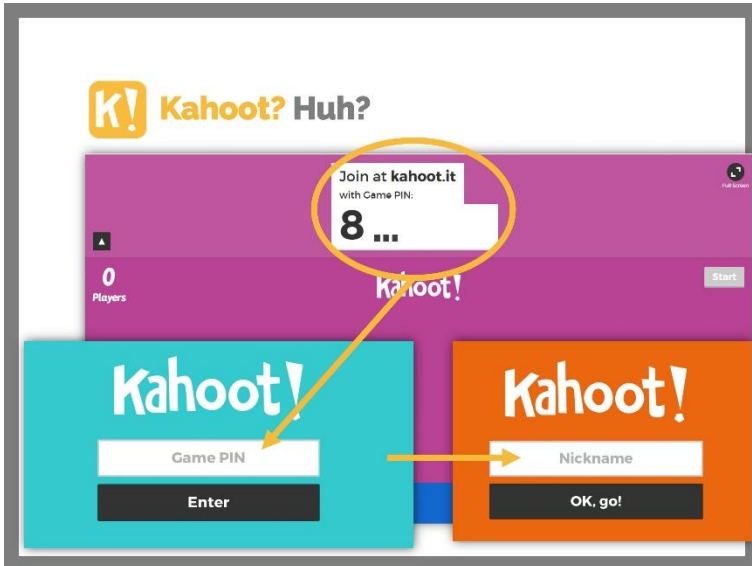
Dia 5

 De Kahoot quiz?
Hoe goed ken jij de leerlingen?

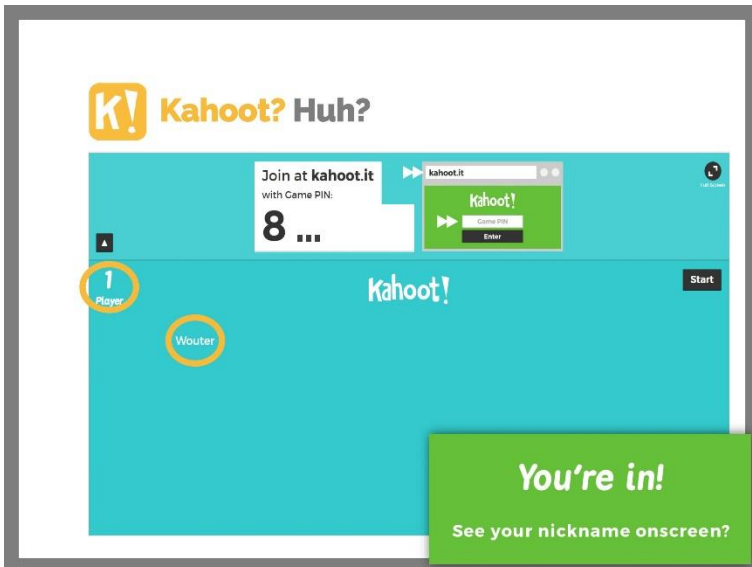
- **Schat in wat leerlingen geantwoord hebben**
- **Verdien punten door snel en juist te antwoorden en overtref zo je collega's!**

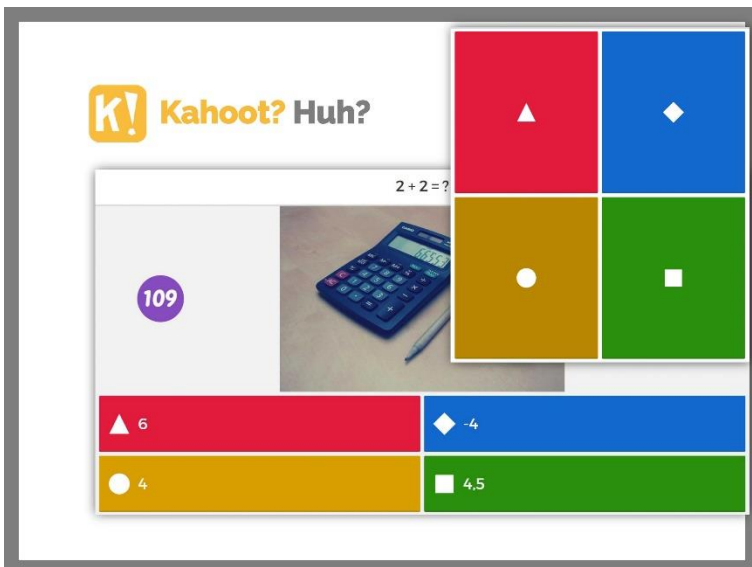
Dia 6

Dia 7

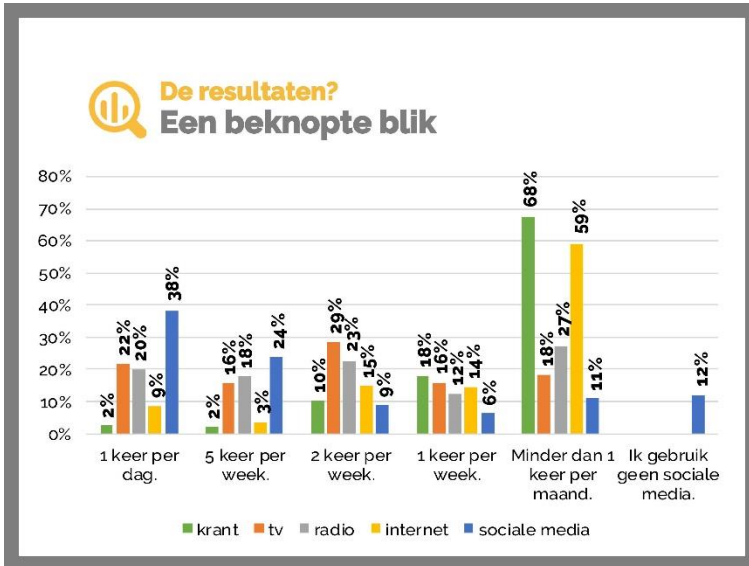

Dia 8

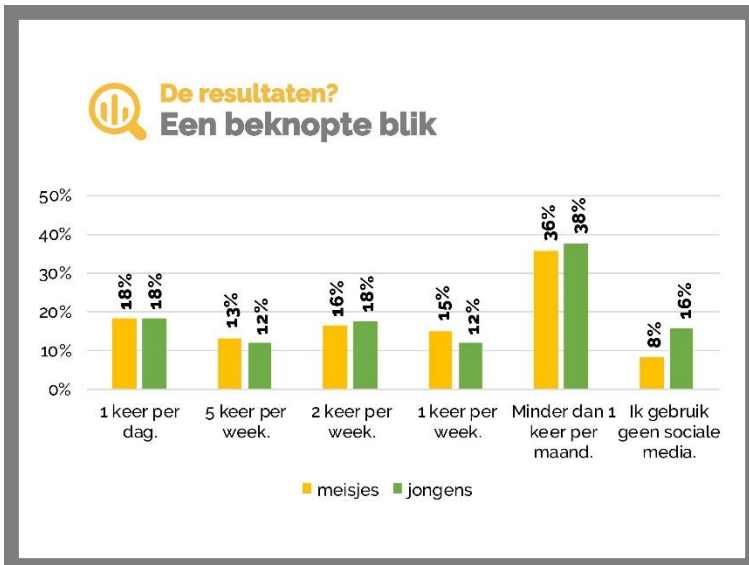

Dia 9

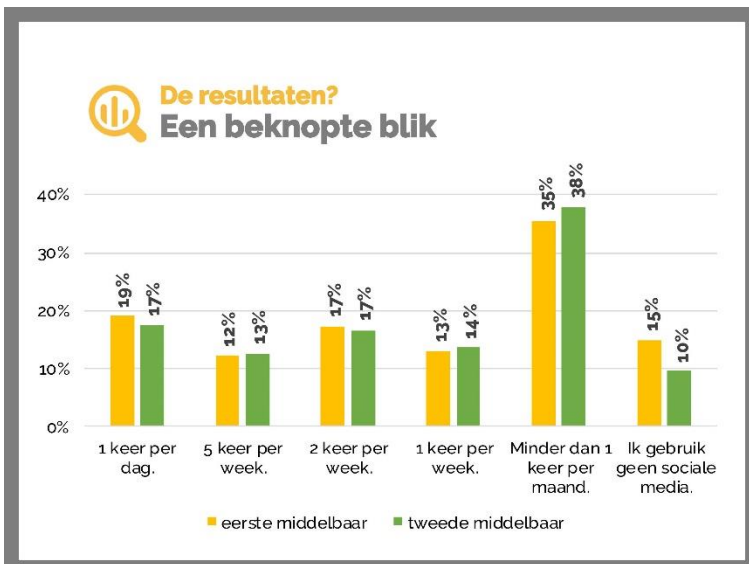
Dia 10

Dia 11

Dia 12

De resultaten?
Een beknopte blik

- **Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.**
helemaal akkoord **5 %** ↔ helemaal niet akkoord **64 %**
- **Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen.**
helemaal akkoord **29 %** ↔ helemaal niet akkoord **6 %**
- **Actualiteit maakt de lessen leuker om te volgen.**
helemaal akkoord **33 %** ↔ helemaal niet akkoord **13 %**

(deels akkoord niet meegeteld)

Dia 13

De resultaten?
Een beknopte blik

De invloed van terreur op het actualiteitsgedrag

Gedrag	Percentage
meer	47%
net hetzelfde	46%
minder	7%

Dia 14

De resultaten?
Een beknopte blik

Actua-hindernissen

- **Actualiteit is te negatief**
- **Actualiteit is te eentonig**
- **Actualiteit is niet gericht op jongeren van 12-14 jaar**

Dia 15

Dia 16

De lichtlijnen?
Algemeen

Bij het integreren van actualiteit hou je best rekening met...

- een goede verdeling tussen neg. en pos. actualiteit
- saaie elementen in berichtgeving.
- moeilijke woorden en het gebrek aan context in een nieuwsitem
- cliffhangers en andere spanningstechnieken
- de interesse en het niveau van je leerlingen

Dia 17

De lichtlijnen?
Concreet

Hoe word je een nieuwskrak in je eigen vak?

Dia 18

Dia 19

De lichtlijnen? Concreet

Cartoons als opstap

- Press Cartoon Belgium → aanrader!
- De Standaard (Lectr Cartoon)

Dia 20

De lichtlijnen? Concreet

Nieuws is een ver-van-mijn-bed-show
→ **Nieuws uit eigen regio**

- Daag leerlingen uit om het plaatselijk nieuws te ontdekken!
- Nieuws staat reeds verzameld op een Facebookpagina, dorpsgazet, stadsbladen of een regionale website
- Koppel ev. een specifiek thema aan de opdracht zoals immigratie

Dia 21

De lichtlijnen? Concreet

De virtuele 'heen-en-weer' nieuwsmuur

padlet

www.padlet.com

 Meer informatie?

 Tips rond leerlingen & angst

 Volledige resultaten Mater Dei

 Compleet eindwerk en vooronderzoek

 Besluit interviews

Dia 22

Bedankt.

Aan alle geëngageerde scholen die meegewerkt hebben aan het onderzoek.

Dia 23

Bijlage 9 | Kahoot-quiz

- Schat in wat de leerlingen geantwoord hebben.
- Verdien punten door snel en juist te antwoorden en overtref zo je collega's!

1. $2 + 2 = ?$ [Hide answers](#)

6 -4 4 4,5

2. Welk kanaal gebruiken jongeren het meest om de actualiteit te volgen? [Hide answers](#)

Sociale media Internet (nieuwsites) Radio Tv

3. Welk van de volgende kanalen gebruiken jongeren het minst om de actualiteit te volgen? [Hide answers](#)

Sociale media Radio Tv Internet (nieuwsites)

4. Welk geslacht volgt de actualiteit het best? [Hide answers](#)

De jongens De meisjes Er is nauwelijks verschil tussen beiden

5. lln. in het 1ste middelbaar volgen de actualiteit meer dan lln. in het 2de middelbaar.

[Hide answers](#)

Juist Fout Beide antwoorden zijn fout

6. Wat antwoorden de lln.? Actualiteit is voor oude mensen, niet voor jongeren.

[Hide answers](#)

Het merendeel gaat akkoord Het merendeel gaat niet akkoord

7. Wat antwoorden de lln.? Ik vind het belangrijk om de actualiteit te volgen. [Hide answers](#)

Het merendeel gaat akkoord Het merendeel gaat niet akkoord

8. Door de terreur zijn jongeren de actualiteit... [Hide answers](#)

Minder gaan volgen Meer gaan volgen Volgen ze de actualiteit net hetzelfde als voor de aanslagen

9. De grootste actua-hindernis voor jongeren is... [Hide answers](#)

Te weinig tijd Te eentonig / saai Te negatief Moeilijk te begrijpen

10. Hoe goed heb jij de leerlingen ingeschat? [Hide answers](#)

Goed Slecht Matig